វិន័យសាមណេរ

ប្រមូលរៀបរៀង

ដោយ

ធៀន-យន់ និង អួច-ធឿន

ផ្សាយចេញពី

លេខ ៩៥ វិថីយុគន្ធរ ភ្នំពេញ

បោះពុម្ពលើកទី ៤

ព.ស.២៥១៦ គ.ស.១៩៧២

រក្សាសិទ្ធ

អំណោយពីលោក ខៅ ឃុនសិរីយ៉ា ដល់គុណាខ្មែរ
សម្រាប់ដាក់តម្កល់ក្នុង eLibrary of Cambodia.

វិន័យសាមណេរ

ប្រមូលរៀបរៀង

ដោយ

ទៀន-យន់ និង អ៊ួច-ទៀន

អតីតសិស្សពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ

ព្រះសុរាម្រឹត

ផ្សាយចេញពី

លេខ ៩៥ វិថីយុគន្ធរ ភ្នំពេញ

បោះពុម្ពលើកទី ២

ព. ស. ២៥១៦ គ. ស. ១៩៧២

អារម្ភកថា

សៀវភៅនេះ កើតឡើងដោយខ្ញុំព្រះករុណា យល់ឃើញថា៖ ព្រះវិន័យរបស់សាមណេរ មានច្រើនប្រការ ហើយនៅពាសពាយ ក្នុងទីផ្សេង ៗ ពេលសិក្សាម្ដង ៗ ពិបាកប្រមូលឲ្យបានមូលពេកណាស់ ។ ហេតុនេះ បានជាខ្ញុំព្រះករុណា យកសៀវភៅជាច្រើនមកជ្រើសរើស ដកស្រង់រៀបរៀងតាមលំដាប់ ដើម្បីឲ្យបានងាយស្រួលដល់នូវសាមណេរសិក្សាតទៅ ។ សៀវភៅ ដែលខ្ញុំព្រះករុណាដកស្រង់នោះមាន បព្វជ្ជាខន្ធកៈ, សាមណេរវិន័យ, លោកវជ្ជសិក្ខាបទ គម្ពីរកង្ខាវិតរណី វិសុទ្ធិមគ្គ . . . ជាដើម ។ ក្នុងការដកស្រង់នេះទៀត ខ្ញុំព្រះករុណា បានទៅសុំយោបល់អំពីបណ្ឌិត មហា ឆ្វ-ស៊ុត សាស្ត្រាចារ្យពុទ្ធិកវិទ្យាល័យព្រះសុរាម្រឹត ។ លោកក៏មានចិត្តអនុគ្រោះ ជួយបំភ្លឺត្រង់ន័យខ្លះ ដែលមានការពិបាក ។

ដោយអំណាចនៃសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយ ព្រមទាំងចេតនាដ៏បរិសុទ្ធនោះ សូមប្រយោជន៍ដែលមានក្នុងសៀវភៅនេះ សម្រេចផលដ៏ច្រើនដល់អ្នកសិក្សា និងទ្រទ្រង់ព្រះវិន័យ ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាទាំងមូល ។

ព. ស. ២៥០៧ គ. ស. ១៩៦៤

អ្នករៀបរៀង

ទៀន-យន់ និង អ៊ួង-នឿន

រាហុលបព្វជ្ជា

កុមារបួសជាសាមណេរមុនគេ !

គម្ពីរសុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មបទ សំដែងថា :

កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ គង់ក្នុងនិគ្រោធារាម ជិតក្រុងកបិលវត្ថុ ក្នុងដែនសក្កៈ សម័យមួយព្រះអង្គទ្រង់ស្បង់គ្រងចីពរ ស្ពាយបាត្រ ស្តេចចូលទៅដំណាក់ព្រះបាទសុទ្ធោទនៈក្នុងវេលាព្រឹក ទ្រង់ប្រោសព្រះពុទ្ធបិតា ព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី និងព្រះនាងពិម្ពា ឲ្យតាំងនៅស៊ប់ក្នុងអរិយមគ្គ រួចហើយ ថ្ងៃទី ៣ ទ្រង់យាងទៅនាំ នន្ទ ដែលកំពុងតែរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយនាង ជនបទកល្យាណី មកឲ្យឧបសម្បទា ។ បន្ទាប់ពីបំបួសនន្ទ បាន ៧ ថ្ងៃ ទ្រង់បំបួសរាហុលជាបុត្រទៀត ។

សេចក្តីថា កាលនោះ ព្រះនាងយសោធរាពិម្ពា បានរៀបចំតុបតែងកាយឲ្យរាហុលកុមារជាបុត្រសំឡាញ់ ហើយបង្ហាញប្រាប់ថា · " ម្នាលកូនប្រុសមាតា ចូរបាមើល ! សមណៈ កំពុងបិណ្ឌបាតនុ៎ះ ត្រូវជាបិតារបស់អ្នកហើយ ចូរបា ចូលទៅថ្វាយបង្គំសុំកំណប់ទ្រព្យពីព្រះអង្គ, បើសិនជាបានកំណប់ទ្រព្យនោះមក បានឹងបានជាស្តេចចក្រលើផែនដីនេះ ,, ។ ព្រះរាហុលកុមារ ក៏ធ្វើតាមមាតា ។

ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់ឈ្វេងយល់ថា " ទ្រព្យសម្បត្តិជាលោកិយ តែងនាំសត្វឲ្យលិចលង់ក្នុងវដ្តសង្សារ ដូច្នេះ គួរតថាគតចែកទ្រព្យ

លោកត្រូវឲ្យកុមារនេះវិញចុះ ។ ទ្រង់ត្រិះរិះដោយព្រាជ្ញាញាណយ៉ាងនេះហើយ ទ្រង់បញ្ជាឲ្យសារីបុត្តបំបួសរាហុលកុមារជាសាមណេរ កុមាររាហុលនេះ បានបួសជាសាមណេរមុនដំបូងគេបង្អស់ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

ដំណឹងព្រះរាហុលកុមារបួសនេះ ធ្វើឲ្យព្រះបាទសុទ្ធោទនៈជាព្រះអយ្យកោ មានទុក្ខជាទម្ងន់ អត់ទ្រាំពុំបាន ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគទូលសុំវរៈថា :

សាធុ ភន្តេ អយ្យា មាតាបិតូហិ អននុញ្ញាតំ បុត្តំ ន បព្វាជេយ្យុំ ប្រែថា : « បពិត្រព្រះមានព្រះភាគដ៏ចំរើន សូមក្រាបទូលថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ (ជាព្រះឧបជ្ឈាយ៍) មិនត្រូវបំបួសកុលបុត្រដែលមាតាបិតាមិនទាន់អនុញ្ញាតទេ » ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់យល់ព្រមថ្វាយពរនេះ ហេតុនោះ ពររបស់ព្រះអង្គ តាំងនៅដរាបដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

បន្ទាប់ពីនេះ យើងខ្ញុំ សូមដកស្រង់យកបាលីសម្រាប់សូត្រសុំបួសជាសាមណេរដូចតទៅ ។

សាមណេរបព្វជ្ជាវិធី

កុលបុត្រ ដែលប្រាថ្នានឹងបួសជាសាមណេរ គប្បីកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា កាត់ក្រចក ឲ្យត្រឹមត្រូវតាមវិន័យបញ្ញត្តិ ហើយស្លៀកពាក់តាមបែបបទឃរាវាស ហើយកាន់យកគ្រឿងសក្ការបូជា មានទៀននឹងធូបជាដើម ចូលទៅបូជាព្រះពុទ្ធរូបក្នុងខណ្ឌសីមា ធ្វើកាយបណាម. វចីបណាម ដោយគោរព រួចហើយកាន់សំពត់កាសាវៈ បីទ្រចូលទៅកាន់សំណាក់ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ដាក់សំពត់កាសាវៈចុះក្បែរខ្លួន ហើយថ្វាយបង្គំដោយបញ្ចង្គប្រតិស្ឋាន រួចហើយក្រោកឈរឡើង ប្រណម្យអញ្ជលី សូត្រថា

ឱកាស វន្ទាមិ ភន្តេ សព្វំ អបរាធំ ខមថ មេ ភន្តេ មយា កតំ បុញ្ញំ សាមិនា អនុមោទិតព្វំ សាមិនា កតំ បុញ្ញំ មយ្ហំ ទាតព្វំ សាធុ សាធុ អនុមោទាមិ

ប្រែថា: សូមទានគោរព បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណាសូមក្រាបថ្វាយបង្គំលោកម្ចាស់ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់អត់នូវទោស គឺសេចក្តីខុសទាំងពួងដល់ខ្ញុំព្រះករុណា បុណ្យដែលខ្ញុំព្រះករុណាបានធ្វើហើយ សូមលោកម្ចាស់អនុមោទនា (ត្រេកអរតាម) ចុះ បុណ្យដែលលោកម្ចាស់បានធ្វើហើយ។ សូមលោកម្ចាស់ចែករំលែកឲ្យ ដល់ខ្ញុំព្រះករុណាផង នឹងបានសេចក្តីល្អ ញ៉ាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច ខ្ញុំព្រះករុណាសូមទទួល

អនុមោទនា (ត្រេកអរតាម) ។

ហើយពោលដូច្នេះតទៅទៀតថា :

ឱកាស ការុញ្ញំ កត្វា បព្វជ្ជំ ទេថ មេ ភន្តេ ។

ប្រែថា : សូមទានគោរព បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់មេត្តាប្រោស ធ្វើនូវសេចក្តីករុណា ហើយឲ្យនូវបព្វជ្ជាដល់ខ្ញុំព្រះករុណា ។

រួចហើយអង្គុយច្រហោងលើកដៃប្រណម្យពោលដូច្នេះថា :

អហំ ភន្តេ បព្វជ្ជំ យាចាមិ ។

ទុតិយម្បិ អហំ ភន្តេ បព្វជ្ជំ យាចាមិ ។

តតិយម្បិ អហំ ភន្តេ បព្វជ្ជំ យាចាមិ ។

បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណា សូមនូវបព្វជ្ជា ។

បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណា សូមនូវបព្វជ្ជាជាគំរប់ពីរដងផង ។

បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណា សូមនូវបព្វជ្ជាជាគំរប់បីដងផង ។

ហើយពោលដូច្នេះតទៅទៀត ៣ ដងថា :

សព្វទុក្ខ និស្សរណ និព្វាន សច្ឆិករណត្ថាយ

ឥមំ កាសាវំ គហេត្វា បព្វាជេថ មំ ភន្តេ

អនុកម្បំ ឧបាទាយ ។

ប្រែថា : បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់មេត្តាប្រោស ទទួលយកនូវសំពត់កាសាវៈនេះ ហើយធ្វើនូវសេចក្ដីអនុគ្រោះ បំបួសខ្ញុំព្រះករុណា ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលជាធម៌រលាស់នូវខ្លួនចេញចាកទុក្ខទាំងពួង ។

ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវទទួលយកសំពត់កាសាវៈអំពីបព្វជ្ជាបេក្ខ ហើយបព្វជ្ជាបេក្ខត្រូវពោលដូចេ្នះ ៣ ដងតទៅទៀតថា ៖

សព្វទុក្ខ និស្សរណ និព្វាន សច្ឆិករណត្ថាយ ឯតំ កាសាវំ គហេត្វា បព្វាជេថ មំ ភន្តេ អនុកម្បំ ឧបាទាយ ។

ប្រែថា: បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់មេត្តាប្រោសឲ្យនូវសំពត់កាសាវៈនុ៎ះដល់ខ្ញុំព្រះករុណា ហើយធ្វើនូវសេចក្ដីអនុគ្រោះបំបួសខ្ញុំព្រះករុណា ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានដែលជាធម៌រលាស់នូវខ្លួនចេញចាកទុក្ខទាំងពួង ។

រួចហើយ ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវប្រគល់សំពត់កាសាវៈនោះឲ្យបព្វជ្ជាបេក្ខវិញ ហើយប្រាប់តចបញ្ចកកម្មដ្ឋានជាអនុលោមបដិលោម ដោយបាលីថា:

កេសា លោមា នខា ទន្តា តចោ
តចោ ទន្តា នខា លោមា កេសា

ប្រែថា : សក់ រោម ក្រចក ធ្មេញ ស្បែក ស្បែក ធ្មេញ ក្រចក រោម សក់ ។

លុះរួចកិច្ចនេះហើយ បព្វជ្ជាបេក្ខត្រូវថ្វាយបង្គំ ៣ ដង ហើយក្រោកដើរទៅផ្លាស់សំលៀកបំពាក់យកភិសចេញ ទទ្រង់សំពត់កាសាវៈ គឺស្លៀកស្បង់គ្រងចីវរឲ្យត្រឹមត្រូវតាមសេខិយវត្ត ។ បន្ទាប់មក បព្វជ្ជាបេក្ខត្រូវកាន់គ្រឿងសក្ការៈមានទៀន ធូប ផ្កាដើម ចូលទៅរកព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ឬ បព្វជ្ជាចារ្យ ប្រគេនគ្រឿងសក្ការៈនោះទៅលោកហើយ ក្រោកឈរប្រណម្យអញ្ជលីសូត្រថា :

ឩកាស វន្ទាមិ ភន្តេ ។ល។ សាធុ សាធុ អនុមោទាមិ ។ *(ប្រែដូចមុន) រួចហើយពោលដូច្នេះតទៅទៀតថា :*

ឩកាស ការុញ្ញំ កត្វា តិសរណេន សហ សីលានិ ទេថ មេ ភន្តេ ។

ប្រែថា : សូមទានគោរព បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់មេត្តាប្រោស ធ្វើនូវសេចក្តីករុណា ឲ្យនូវសីលទាំងឡាយព្រមទាំងព្រះត្រៃសរណគមន៍ដល់ខ្ញុំព្រះករុណា ។

ហើយអង្គុយច្រហោងផ្គងអញ្ជលីទៀតពោលដូច្នេះថា :

អហំ ភន្តេ សរណសីលំ យាចាមិ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណាសូមនូវព្រះត្រៃសរណគមន៍ និងសីល

ទុតិយម្បិ }
អហំ ភន្តេ សរណសីលំ យាចាមិ បពិត្ត
តតិយម្បិ }

លោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណា សូមនូវព្រះត្រៃសរណគមន៍ និងសីលជាគំរប់ពីរដងផង ជាគំរប់បីដងផង ។

ហើយបញ្ជាះបក តាំង នមោ បីដងថា :

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ប្រែថា : វិកិរិយានមស្សការថ្វាយបង្គំនៃខ្ញុំព្រះករុណា សូមមានដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គជាព្រះអរហន្តដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គឯងឥតមានគ្រូអាចារ្យណាប្រដៅព្រះអង្គឡើយ ។

ព្រះឧបជ្ឈាយ៍តាំង នមោ បីដងហើយពោលថា :

យមហំ វទាមិ តំ វទេហិ យើងពោលនូវពាក្យឯណា អ្នកចូរពោលនូវពាក្យនោះ ។ បញ្ជាបេក្ខត្រូវទទួលថា :

អាម ភន្តេ ករុណាលោកម្ចាស់ (ខ្ញុំព្រះករុណានឹងពោលតាម) ។

ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ឬ បព្វជ្ជាចារ្យ ឲ្យព្រះរំ ត្រៃសរណគមន៍ថា :

ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីពឹង ទីរលឹក ។

ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីពឹង ទីរលឹក ។

សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីពឹង ទីរលឹក ។

ទុតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ទីរលឹក ជាគំរប់ពីរដងផង ។

ទុតិយម្បិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីពឹងទីរលឹក ជាគំរប់ពីរដងផង ។

ទុតិយម្បិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីពឹង ទីរលឹក ជាគំរប់ពីរដងផង ។

តតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹងទីរលឹក ជាគំរប់បីដងផង ។

តតិយម្បិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីពឹង ទីរលឹក ជាគំរប់បីដងផង ។

តតិយម្បិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូម

ដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីពឹងទីរលឹក ជាគំរប់បីដងផង ។

ឯវិធីដែលនឹងឲ្យព្រះត្រៃសរណគមន៍នេះ ឲ្យជាអនុនាសិកន្ត ជាឯកសម្ពន្ធ ដូច្នេះក៏បាន នឹងឲ្យជា មគារន្ត ក៏បាន ឬ នឹងឲ្យទាំងអនុនាសិកន្ត និង មគារន្ត ទាំងពីរយ៉ាងក៏បាន ។

វិធីឲ្យជាមគារន្តនោះ ត្រូវឲ្យមួយបទម្ដង ៗ ដូច្នេះថា :

ពុទ្ធមិ សរណមិ គច្ឆាមិ

ធម្មមិ សរណមិ គច្ឆាមិ

សង្ឃមិ សរណមិ គច្ឆាមិ

ទុតិយម្បិ ពុទ្ធមិ សរណមិ គច្ឆាមិ

ទុតិយម្បិ ធម្មមិ សរណមិ គច្ឆាមិ

ទុតិយម្បិ សង្ឃមិ សរណមិ គច្ឆាមិ

តតិយម្បិ ពុទ្ធមិ សរណមិ គច្ឆាមិ

តតិយម្បិ ធម្មមិ សរណមិ គច្ឆាមិ

តតិយម្បិ សង្ឃមិ សរណមិ គច្ឆាមិ

(ប្រែបជាដូចមុន) ហើយលោកពោលថា :

តិសរណគមនំ នេះជាកិច្ចដល់នូវព្រះត្រៃសរណគមន៍ ឬថា តិសរណគ្គហណំ បរិបុណ្ណំ កិរិយាកាន់យក គឺទទួលនូវ

ព្រះត្រៃសរណគមន៍ បរិបូណ៌ហើយ ។ សាមណេរត្រូវទទួលថា អាម ភន្តេ ។ ហើយក្រាបចុះម្តង រួចទទួលសិក្ខាបទ ១០ តទៅទៀតថា :

បាណាតិបាតា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

អទិន្នាទានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

អព្រហ្មចរិយា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

មុសាវាទា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

វិកាលភោជនា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

នច្ច គីត វាទិត វិសូកទស្សនា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

មាលា គន្ធ វិលេបន ធារណ មណ្ឌន វិភូសនដ្ឋានា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

ឧច្ចាសយន មហាសយនា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

ជាតរូប រជតប្បដិគ្គហណា វេរមណីសិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ។

បន្ទាប់មក សាមណេរ ត្រូវទទួលតាមលោកទៀត ៣ ដង

ឥមានិ ទស សិក្ខាបទានិ សមាទិយាមិ ។

ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង ក្រោកឈរ ប្រណម្យអញ្ជលីសូត្រថា៖

វន្ទាមិ ភន្តេ សព្វំ អបរាធំ ។ល។ សាធុ សាធុ អនុមោទាមិ ។ (ក្រាបថ្វាយបង្គំ ៣ ដង)

វិធីបួសជាសាមណេរចប់តែប៉ុណ្ណេះ ។

បន្ទាប់មក គប្បីសុំនិស្ស័យ ឯបាលីសុំនិស្ស័យនោះមានដូចតទៅ៖

បាលីសុំនិស្ស័យឧបជ្ឈាយ៍

កុលបុត្រ បានបួសជាសាមណេរពេញលក្ខណៈ ដូចបានជំរួចមកហើយនោះ តពីនេះទៅ គប្បីសុំនិស្ស័យពីព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ។

រីឯកិច្ចសុំនិស្ស័យ គឺសាមណេរត្រូវមានគ្រឿងសក្ការៈប្រគេនព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ប្រណម្យអញ្ជលីសូត្រថា៖

ឱកាស វន្ទាមិ ភន្តេ ។ល។ សាធុ សាធុ អនុមោទាមិ

ឱកាស ការុញ្ញំ កត្វា និស្សយំ ទេថ មេ ភន្តេ ។

អង្គុយចុះផ្គងអញ្ជលីសូត្រថា៖

អហំ ភន្តេ និស្សយំ យាចាមិ ។

ទុតិយម្បិ អហំ ភន្តេ និស្សយំ យាចាមិ ។

តតិយម្បិ អហំ ភន្តេ និស្សយំ យាចាមិ ។

ក្រាបសិរសាចុះ សូត្រថា :

ឧបជ្ឈាយោ មេ ភន្តេ ហោហិ

ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ លោកពោលតបថា សាធុ ឬថា លហុ, ថា ឱបាយិកំ ឬថា បដិរូបំ ឬក៏ បាសាទិកេន សម្បាទេហិ ទាំង ៥ បទនេះបទណាមួយ ស្រេចលើព្រះទ័យលោក ។ សាមណេរគប្បីទទួលថា :

ឧកាស សម្បដិច្ឆាមិ ។ លោកពោលពីរដងទៀត គប្បីទទួលត្រឹមតែថា សម្បដិច្ឆាមិ

បន្ទាប់មក សាមណេរងើបសិរសាឡើងប្រណម្យអញ្ជលី សូត្រ ៣ ដងឲ្យខ្លាំង ៗ ថា :

អជ្ជតគ្គេទានិ ថេរោ មយ្ហំ ភារោ អហំបិ ថេរស្ស ភារោ ។

រួចហើយថ្វាយបង្គំ ៣ ដង ។ ឈ្មោះថាចប់វិធីយកវត្តតែប៉ុណ្ណេះ ។ កិច្ចបព្វជ្ជាជាសាមណេរ ក៏ចប់ត្រឹមនេះដែរ បន្ទាប់ពីនេះទៅ យើងខ្ញុំសូមរៀបរាប់អំពីវិន័យសម្រាប់សិក្សាមុន ។

(ចប់បព្វជ្ជាខន្ធកសង្ខេប)

សាមណេរវិន័យ

កុលបុត្រដែលនឹងបួសជាសាមណេរ គប្បីសិក្សាវិន័យឲ្យចេះដឹងជាមុន ។ ឯវិន័យដែលសាមណេរ ត្រូវសិក្សានោះមាន ៣០ គឺសិក្ខាបទ ១០ ទណ្ឌកម្ម ១០ នាសនង្គៈ ១០ រួមត្រូវជា ៣០ គត់ ។

សិក្ខាបទ គឺជាធម៌ដែលសាមណេរត្រូវសិក្សា ។ ទណ្ឌកម្ម គឺសេចក្ដីខុសដែលសាមណេរធ្វើឲ្យគន្លងហើយ ភិក្ខុត្រូវធ្វើទោសមានឲ្យដងទឹកជាដើម ដើម្បីឲ្យរាងចាល ។ ចំណែក នាសនង្គៈ គឺជាអង្គដែលជាហេតុនឹងត្រូវឲ្យសាមណេរវិនាស គឺឲ្យសឹកចេញ ។

សិក្ខាបទ១០

១- បាណាតិបាតា វេរមណី ចេតនាជាហេតុវៀរចាកធ្វើសត្វមានជីវិតឲ្យធ្លាក់ចុះកន្លង គឺ សម្លាប់សត្វ ។

២- អទិន្នាទានា វេរមណី ចេតនាជាហេតុវៀរចាកកិរិយាកាន់យកវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យដោយកាយឬដោយវាចា។

៣- អព្រហ្មចរិយា វេរមណី ចេតនាជាហេតុវៀរចាកកិរិយាប្រព្រឹត្តិនូវធម៌មិនប្រសើរ គឺសេពនូវមេថុនធម្ម ។

៤- មុសាវាទា វេរមណី ចេតនាជាហេតុវៀរចាកកិរិយាពោលនូវពាក្យកុហក ។

៥- សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វេរមណី ចេតនា

ជាហេតុវៀរចាក ហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរានិងមេរ័យ ។

៦- វិកាលភោជនា វេរមណី ចេតនាជាហេតុវៀរចាក កិរិយាបរិភោគនូវភោជនាហារក្នុងកាលខុស ។

៧- នច្ចគីតវាទិតវិសូកទស្សនា វេរមណី ចេតនាជាហេតុវៀចាកកិរិយារាំ - ច្រៀង - ប្រគំ និងមើលល្បែងដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ ។

៨- មាលាគន្ធវិលេបនធារណមណ្ឌនវិភូសនដ្ឋានា វេរមណី ចេតនាជាហេតុវៀរចាក កិរិយាទ្រទ្រង់-ប្រដាប់ និងការតាក់តែងស្អិតស្អាងរាងកាយ ដោយផ្កាកម្រងនិងគ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាបផ្សេង ៗ ។

៩- ឧច្ចាសយនមហាសយនា វេរមណី ចេតនាជាហេតុវៀរចាក ទីសេនាសនៈដ៏ខ្ពស់ហួសប្រមាណនិងទីសេនាសនៈដ៏ប្រសើរ ។

១០ ជាតរូបរជតប្បដិគ្គហណា វេរមណី ចេតនាជាហេតុវៀរចាក កិរិយាទទួលកាន់យកនូវមាសនិងប្រាក់ដោយខ្លួនឯងឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យទទួលកាន់យក ហើយត្រេកអរចំពោះមាសនិងប្រាក់នោះ ។

ទណ្ឌកម្ម ១០

១- វិកាលភោជនា វេរមណី សាមណេរបរិភោគនូវភោជ-នាហារក្នុងកាលខុស ។

២- នច្ចគីតវាទិតវិសូកទស្សនា វេរមណី សាមណេររាំ-ច្រៀងប្រគំ និងមើលល្បែង ដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ ។

៣- មាលាគន្ធវិលេបនធារណមណ្ឌនវិភូសនដ្ឋានា វេរមណី សាមណេរទ្រទ្រង់ប្រដាប់ និងតាក់តែងទ្រទ្រង់រាងកាយ ដោយផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រអូប និង គ្រឿងលាបផ្សេង ៗ ។

៤- ឧច្ចាសយនមហាសយនា វេរមណី សាមណេរដេកឬអង្គុយលើទីសេនាសនៈដ៏ខ្ពស់ហួសប្រមាណ និងទីសេនាសនៈដ៏ប្រសើរ

៥- ជាតរូបរជតប្បដិគ្គហណា វេរមណី សាមណេរទទួលកាន់យកនូវមាសនិងប្រាក់ដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យទទួលកាន់យក ហើយត្រេកអរចំពោះមាស និងប្រាក់នោះ ។

៦_ ភិក្ខូនំ អលាភាយ បរិសក្កតិ សាមណេរព្យាយាមដើម្បីនឹងឲ្យសាបសូន្យលាភរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។

៧- ភិក្ខូនំ អនត្ថាយ បរិសក្កតិ សាមណេរព្យាយាមដើម្បីមិនឲ្យជាប្រយោជន៍ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។

៨- ភិក្ខូនំ អនាវាសាយ បរិសក្កតិ សាមណេរព្យា-

យាមដើម្បីនឹងមិនឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយបាននូវទីលំនៅ ។

៩- ភិក្ខូ អក្កោសតិ បរិភាសតិ សាមណេរជេរប្រទេច

នូវភិក្ខុទាំងឡាយ ។

១០- ភិក្ខូ ភិក្ខូហិ ភេទេតិ សាមណេរញុាំងភិក្ខុទាំង

ឡាយឲ្យបែកចាកភិក្ខុទាំងឡាយ ។

នាសនង្គៈ១០

១- បាណាតិបាតី ហោតិ សាមណេរធ្វើសត្វមានជីវិតឲ្យ

ធ្លាក់ចុះកន្លង គឺសម្លាប់សត្វ ។

២_ អទិន្នាទាយី ហោតិ សាមណេរកាន់យកនូវវត្ថុដែល

គេមិនបានឲ្យដោយកាយឬដោយវាចា ។

៣- អព្រហ្មចារី ហោតិ សាមណេរប្រព្រឹត្តនូវធម៌មិន

ប្រសើរ គឺសេពនូវមេថុនធម្ម ។

៤- មុសាវាទី ហោតិ សាមណេរពោលនូវពាក្យកុហក

៥- មជ្ជបាយី ហោតិ សាមណេរផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា

និងមេរ័យ ។

៦_ ពុទ្ធស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ សាមណេរពោលតិះដៀល

នូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។

៧_ ធម្មស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ សាមណេរពោលតិះដៀល

នូវព្រះធម៌ ។

៨- សង្ឃស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ សាមណេរពោលតិះដៀលនូវព្រះសង្ឃ ។

៩- មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ សាមណេរមានទិដ្ឋិខុស ។

១០- ភិក្ខុនីទូសកោ ហោតិ សាមណេរប្រទូស្តនឹងនាងភិក្ខុនី ។

អង្គសិក្ខាបទ

សាមណេរ ប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទណាមួយ លុះតែព្រមគ្រប់អង្គនៃសិក្ខាបទនោះ ទើបឈ្មោះជាកន្លង បើមិនព្រមដោយអង្គទេ មិនឈ្មោះជាកន្លងឡើយ ។ ឯអង្គរបស់សិក្ខាបទនោះ មានវែកដូចតទៅ:

បាណាតិបាតៈ មានអង្គ ៥

១- បាណោ សត្វមានជីវិត

២- បាណសញ្ញិតា សេចក្តីដឹងថា សត្វមានជីវិត

៣- វធកចិត្តំ គិតនឹងសម្លាប់

៤- ឧបក្កមោ ព្យាយាមនឹងសម្លាប់

៥- តេន មរណំ សត្វស្លាប់ដោយព្យាយាមនោះ ។

អទិន្នាទានៈ មានអង្គ ៥

១- បរបរិគ្គហិតំ ទ្រព្យដែលម្ចាស់របស់គេហួងហែងរក្សា

២- បរបរិគ្គហិតសញ្ញិតា សេចក្តីដឹងថាទ្រព្យមានម្ចាស់គេហួងហែងរក្សា

៣- ថេយ្យចិត្តំ គិតនឹងលួច

៤- ឧបក្កមោ ព្យាយាមនឹងលួច

៥- តេន ហរណំ លួចបានមកដោយព្យាយាមនោះ ។

អព្រហ្មចរិយៈ មានអង្គ ៤

១- អគមនវត្ថុ វត្ថុជាទីទំលាយនូវសីល គឺក្នុងទ្វារទាំង ៣០ ទ្វារណាមួយ

២- សេវនចិត្តំ គិតនឹងសេព

៣- តស្មិំ វាយាមោ ព្យាយាមនឹងសេពនូវមេថុនធម្មនោះ

៤- មគ្គេន មគ្គប្បដិបាទនំ ញុំាងមគ្គនឹងមគ្គឲ្យដល់គ្នា។

មុសាវាទៈ មានអង្គ ៤

១- អតថំវត្ថុ វត្ថុមិនពិត

២- វិសំវាទនចិត្ត គិតនឹងពោលឲ្យខុស

៣- តជ្ជោ វាយាមោ ព្យាយាមនឹងពោលឲ្យខុសនោះ

៤- បរស្ស តទត្ថវិជានន់ ញុំាងអ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីនោះ ។

សុរាមេរយៈ មានអង្គ ៤

១- មជ្ជនីយវត្ថុ វត្ថុជាទីតាំងនៃសេចក្ដីស្រវឹង គឺសុរានឹងមេរ័យ

២- បាតុកម្យតាចិត្តំ ចិត្តប្រាថ្នាដើម្បីនឹងផឹក

៣- តជ្ជោ វាយាមោ ព្យាយាមនឹងនូវផឹកទឹកស្រវឹងនោះ

៤- តស្ស បានំ បានផឹកនូវទឹកស្រវឹងនោះឱ្យកន្លងបំពង់កចូលទៅ ។

វិកាលភោជនៈ មានអង្គ ៣

១- វិការវេលា កាលខុស គឺព្រះអាទិត្យជ្រេទៅហើយដរាបទល់នឹងអរុណរះ

២- យាវកាលិកំ របស់ដែលគួរបរិភោគបានក្នុងកាលគឺតាំងពីអរុណរះឡើងដល់ថ្ងៃត្រង់

៣- អជ្ឈោហរណំ បានលេបចូលទៅក្នុងបំពង់ក

នច្ចគីត: មានអង្គ ៣

១- នច្ចគីតាទិ ការល្បែងមានរាំនិងច្រៀងជាដើម

២- ទដ្ឋុកម្យតាចិត្តំ ចិត្តប្រាថ្នាដើម្បីនឹងធ្វើ

៣- សុតុទស្សនគ្គាយ គមនំ ទៅដើម្បីនឹងស្ដាប់ឬមើល ហើយបានស្ដាប់ឬមើល ។

មាលេៈ មានអង្គ ៣

១- មាលាទិវត្ថុ សម្រាប់ប្រដាប់កាយមានផ្កាកម្រងជាដើម

២- ធារណច្ឆន្ទតា សេចក្ដីប្រាថ្នានឹងប្រដាប់តាក់តែង

៣- តស្ស ធារណំ បានប្រដាប់តាក់តែងនូវវត្ថុសំរាប់ប្រដាប់កាយ មានផ្កាកម្រងជាដើមនោះ ។

ឧច្ចាសយនៈ មានអង្គ ៣

១- ឧច្ចាសយនមហាសយនំ ទីដេកទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់ ដ៏ប្រសើរហួសប្រមាណ

២- បរិភោគចិត្តំ គិតនឹងដេក ឬ អង្គុយ

៣- បរិភោគករណំ បានដេកឬអង្គុយ ។

ជាតរូបៈ មានអង្គ ៣

១- ជាតរូបរជតំ មាសប្រាក់ ជាអកប្បិយភណ្ឌ

២- អត្តុទ្ទិសតា ចំពោះជារបស់ខ្លួន

៣- បដិគ្គណ្ហាទិ បានទទួលកាន់យកដោយខ្លួនឯង ឬប្រើគេឲ្យទទួលកាន់យកទុកដាក់ឲ្យ ហើយត្រេកអរចំពោះមាសប្រាក់នោះដោយឧបាយឯណានីមួយ ។

សាមណេរ កាលបានសិក្សាចាំស្ទាត់ហើយ គាប្បីវិនិច្ឆ័យ ពិចារណា កាត់សេចក្ដីដោយខ្លួនឯងថា សិក្ខាបទនោះ ៗ បរិសុទ្ធ សៅហ្មង

ដាច់ ពកាល ប៉ុម៉ានណា ៗ តាមអង្គសិក្ខាបទនោះៗ ។

ម្យ៉ាងទៀត លោកឲ្យវិនិច្ឆ័យសិក្ខាបទកន្លង ឬ បរិសុទ្ធទៅតាមបយោគ ដែលមានសំដែងដូចតទៅ ៖

បយោគ

សេចក្ដីព្យាយាមនឹងប្រព្រឹត្តធ្វើឲ្យកន្លងសិក្ខាបទឈ្មោះថាបយោគ ៗ នោះមាន ២ គឺ សាហត្ថិកប្បយោគ ១ អាណត្តិកប្បយោគ ១ ។ ការធ្វើឲ្យកន្លងដោយខ្លួនឯង ហៅថា សាហត្ថិកប្បយោគ . ប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើហៅថា អាណត្តិកប្បយោគ ។

ក្នុងសិក្ខាបទទាំង ១០ នោះ

សិក្ខាបទទី ៣ គឺ អព្រហ្មចរិយៈ

សិក្ខាបទទី ៤ គឺ មុសាវាទៈ

សិក្ខាបទទី ៥ គឺ សុរាមេរយៈ

សិក្ខាបទទី ៦ គឺ វិកាលភោជនៈ

សិក្ខាបទទី ៧ គឺ នច្ចគីតៈ

សិក្ខាបទទី ៨ គឺ មាលា និង

សិក្ខាបទទី ៩ គឺ ឧច្ចាសយនៈ ទាំង ៧ សិក្ខាបទនេះ

ជា សាហត្ថិកប្បយោគ ។

សិក្ខាបទទី ១ គឺ បាណាតិបាតៈ
សិក្ខាបទទី ២ គឺ អទិន្នាទានៈ និង
សិក្ខាបទទី ១០ គឺ ជាតរូបៈ ទាំង ៣ សិក្ខាបទនេះជា អាណត្តិកប្បយោគ ។

ម្យ៉ាងទៀត សិក្ខាបទទាំង ១០ នោះ លោកចែកចេញជា ២ ពួក គឺ សាណត្តិកៈ ពួក ១ ជា អនាណត្តិកៈ ពួក ១ ។

សិក្ខាបទ ឯណាដែលជា អាណត្តិកប្បយោគ សិក្ខាបទនោះ ជា សាណត្តិកៈ ព្រោះអ្នករក្សាធ្វើដោយខ្លួនឯងក្តី ប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើក្តី ឈ្មោះជាកន្លងដូចគ្នា ។

សិក្ខាបទ ឯណាដែលជា សាហត្ថិកប្បយោគ សិក្ខាបទនោះ ជា អនាណត្តិកៈ ព្រោះអ្នករក្សាធ្វើដោយខ្លួនឯង ទើបឈ្មោះជាកន្លង បើប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើ នោះមិនបានឈ្មោះថា កន្លងទេ ។

កិច្ចនៃទណ្ឌកម្ម

សាមណេរធ្វើខុស មានទោសមិនដល់នាសនា ទ្រង់ប្រទានព្រះពុទ្ធានុញ្ញាតឲ្យដាក់ទណ្ឌកម្ម ។

ការដាក់ទណ្ឌកម្មនោះ បានដល់ការឃាត់ឃាំងហាមមិនឲ្យចូល ហាមមិនឲ្យចេញ ដូចជាសាមណេរធ្លាប់នៅឬធ្លាប់ទៅទីណា មិនឲ្យចូលទៅទីនោះ តែលោកហាមមិនឲ្យឃាត់ឃាំងរហូតអស់អារាមទាំងមូល ។ ការហាមនេះ ហៅថា អាវរណកម្ម ។

ព្រះធម្មសង្គាហកត្ថេរទាំងឡាយ កាលសង្គាយនា លោកបង្គាប់ឲ្យដាក់ទណ្ឌកម្មដោយកិច្ចគឺឲ្យដងទឹក រកឧស ដញ្ជូនដីខ្សាច់ ជាដើម ។

បាលីសុំទណ្ឌកម្ម

សាមណេរ បើត្រូវទោសគួរដល់ទណ្ឌកម្មហើយ គប្បីចូលទៅសូមទណ្ឌកម្មក្នុងសំណាក់ឧបជ្ឈាយ៍ ឬ អាចារ្យដោយសូត្រពោល ៣ ដង ដូច្នេះថា :

លភេយ្យាហំ ភន្តេ ទណ្ឌកម្មំ អាយតិ សំវរំ អាបជ្ជិស្សាមិ ប្រែថា : បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណាត្រូវបាននូវទណ្ឌកម្ម ខ្ញុំព្រះករុណានឹងដល់នូវសេចក្តីសង្រួម គឺថា នឹងប្រព្រឹត្តឲ្យល្អតទៅមុខទៀត ។

ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ឬ អាចារ្យត្រូវដាក់ទណ្ឌកម្មឲ្យសាមណេរនោះ តាម

ទោសកំហុស ។ បើបានធ្វើទណ្ឌកម្មរួចស្រេចហើយ សាមណេរនោ

ក៏ឈ្មោះថា បានតាំងនៅក្នុងសេចក្ដីបរិសុទ្ធិដូចប្រក្រតី ។

កិច្ចនៃនាសនង្គៈ

កិច្ចដែលនឹងឲ្យសាមណេរវិនាសនោះ គឺក្នុងនាសនង្គៈទាំង ១០ ។ នាសនង្គៈ ៥ ខាងដើម នាសនង្គៈឯណាមួយ ដែលសាមណេរធ្វើឲ្យដាច់ហើយ, សរណគមន៍ក្ដី សេចក្ដីកាន់យកនូវព្រះឧបជ្ឈាយ៍ក្ដី ទីលំនៅដែលខ្លួនធ្លាប់នៅនោះក្ដី សង្ឃលាភដែលខ្លួនត្រូវបានក្ដី ក៏ដាច់អស់ហើយ នៅសល់តែភេទប៉ុណ្ណោះ ដោយហេតុស្មើគដណ្ដប់កាសាវៈប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ឬ អាចារ្យ ត្រូវឲ្យសាមណេរនោះសឹកចេញក្នុងខណៈដែលប្រព្រឹត្ត ធ្វើឲ្យកន្លងសីលនោះ ។

បើសាមណេរនោះជាមនុស្សអាក្រក់ ច្រឡំពេញដោយទោសក្នុងសីលទាំង ៥ ខាងដើមក្រៃពេកណាស់ ពោលប្រដៅត្រឹម ៣ ដងហើយនៅតែមិនស្ដាប់ មិនមានប្រាថ្នានឹងតាំងនៅក្នុងការសង្រួមតទៅទៀតទេ, ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ឬអាចារ្យ ត្រូវអបលោកន៍ប្រាប់សង្ឃឲ្យដឹងហើយឲ្យសឹកចេញ បើមានប្រាថ្នានឹងចង់បួសវិញ ក៏គប្បីអបលោកន៍ប្រាប់សង្ឃឲ្យដឹងហើយឲ្យបួសទៀតចុះ ។

មួយទៀត បើសាមណេរឲ្យកន្លងសិក្ខាបទណាមួយហើយ ដឹងខ្លួនភាយមួយរំពេច ហើយមានប្រាថ្នានឹងតាំងនៅក្នុងសេចក្ដីសង្រួមតទៅទៀត ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ឬអាចារ្យកុំគប្បីឲ្យសាមណេរនោះសឹកឡើយ គប្បីឲ្យទទួលព្រះត្រៃសរណគមន៍ នឹងកាន់យកនូវព្រះឧបជ្ឈាយ៍ទៀតចុះ ឬនឹងឲ្យសមាទានសិក្ខាបទជាថ្មីទៀត ក៏រឹងរឹតតែប្រសើរ ។

បើសាមណេរធ្វើឲ្យកន្លងនាសនង្គៈ ទី ៦ - ៧ - ៨ ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ឬអាចារ្យត្រូវសំដែងទោសប្រាប់សាមណេរ កុំឲ្យតិះដៀលព្រះរតនត្រ័យតទៅទៀត នឹងសំដែងអំពីទោសនៃការតិះដៀលនោះ បើបានពោលហាមហើយ សាមណេរនោះលះបង់ទិដ្ឋិនោះចេញ ក៏គប្បីដាក់ទណ្ឌកម្មរួចហើយ ឲ្យសំដែងទោសក្នុងកណ្ដាលជំនុំសង្ឃដូច្នេះថា :

អច្ចយោ មំ ភន្តេ អច្ចគមា យថាពាលំ
យថាមុឡ្ហំ យថាអកុសលំ យោហំ ភន្តេ
ឯវំ អភាសិ តស្ស មេ អច្ចយំ អច្ចយតោ
បដិគ្គណ្ហាតុ អាយតិ សំវរេយ្យាមិ

បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ទោសគឺសេចក្ដីខុសប្រព្រឹត្តកន្លងគ្របសង្កត់ហើយនូវខ្ញុំព្រះករុណា ព្រោះជាមនុស្សពាលពេកណាស់ ជាមនុស្សវង្វេងពេកណាស់ ជាមនុស្សមិនឈ្លាសពេកណាស់ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណាឯណាបានពោល

ហើយនូវពាក្យតិះដៀលព្រះរតនត្រ័យយ៉ាងនេះ សូមលោកម្ចាស់មេត្តាប្រោសអតនូវទោសគឺសេចក្ដីខុស ដល់ខ្ញុំព្រះករុណាជាអ្នកមានទោសខុសនោះ ខ្ញុំព្រះករុណា គប្បីសង្រួម គឺថានឹងប្រព្រឹត្តឱ្យល្អតទៅខាងមុខទៀត ។

លុះសំដែងទោសដូច្នេះរួចហើយ ត្រូវឱ្យព្រះត្រៃសរណគមន៍ និងសីលជាថ្មីទៀត ។ បើហាមប្រាមហើយ មិនលះបង់ទិដ្ឋិនោះចោលទេ គប្បីឱ្យសឹកចេញ ។

បើសាមណេរមានទោសខុសក្នុងនាសនង្គៈទី៩ ត្រូវព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ឬ អាចារ្យ សំដែងទោសអំពីមិច្ឆាទិដ្ឋិប្រាប់សាមណេរនោះ ហើយហាមប្រាមឱ្យលះបង់ទិដ្ឋិនោះចេញ ។ បើសាមណេរនោះលះបង់ហើយគប្បីដាក់ទណ្ឌកម្មរួចឱ្យសំដែងដោសក្នុងកណ្ដាលជំនុំសង្ឃថា :

អច្ចយោ មំ ភន្តេ អច្ចគមា យថាពាលំ
យថាមុឡ្ហំ យថាអកុសលំ យោហំ ភន្តេ
ឯវំ ទិដ្ឋិកោ អហោសិ តស្ស មេ អច្ចយំ
អច្ចយតោ បដិគ្គណ្ហថ អាយតិ សំវរាយ្យាមិ

បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ទោសគឺសេចក្ដីខុសប្រព្រឹត្តកន្លងគ្របសង្កត់ហើយនូវខ្ញុំព្រះករុណា ព្រោះជាមនុស្សពាលពេកណាស់ ជាមនុស្សវង្វេងពេកណាស់ ជាមនុស្សមិនឈ្លាសពេក

ណាស់ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណាឯណាជា មនុស្សឃើញខុសយ៉ាងនេះ សូមលោកម្ចាស់មេត្តាប្រោសអត់ នូវទោស គឺសេចក្ដីខុសដល់ខ្ញុំព្រះករុណាជាអ្នកមានទោសខុស នោះ ខ្ញុំព្រះករុណាគប្បីសង្រួម គឺថានឹងប្រព្រឹត្តឲ្យល្អតទៅខាង មុខទៀត ។

លុះសំដែងទោសដូច្នេះហើយ ត្រូវឲ្យសរណគមន៍និងសីលជាថ្មី ។

បើហាមហើយ នៅតែមិនលះបង់ គប្បីឲ្យសាមណេរនោះសឹកចេញ ។

បើសាមណេរកាន់យកដោយវិបរិតខុសចាក់ពុទ្ធវចនាធិប្បាយ ភិក្ខុទាំងឡាយទូន្មានមិនស្ដាប់ សាមណេរនោះមិនឈ្មោះថា ដល់បារាជិកទេ តែថាព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ឬ អាចារ្យ ត្រូវធ្វើកណ្ដកនាសនា គឺឲ្យសឹកចេញ

សវិញ គប្បីអបលោកន៍ប្រាប់

សង្ឃហើយឲ្យបួសចុះ ។

បើសាមណេរមានទោសខុសក្នុងនាសនង្គៈទី ១០ ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ឬ អាចារ្យ ឲ្យកសាមណេរនោះចេញ បើទុកជាមានប្រាថ្នានឹងបួសវិញក៏មិន ត្រូវបួសទៀតទេ ។ តែសិក្ខាបទ ១០ នេះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ មិន មានទេ ព្រោះមិនមានភិក្ខុនី ។

សរុបសេចក្ដីមក កិច្ចដែលឲ្យសាមណេរវិនាសនោះមាន ៣ យ៉ាងគឺៈ

១- សំវាសនាសនា វិនាសទីកន្លែងខានបាននៅជាមួយ សង្ឃ ឬត្រូវថយឲ្យផុតពីទីកន្លែងរបស់សង្ឃ ។

២- លិង្គនាសនា វិនាសចាកភេទ គឺឲ្យសឹកចេញ

៣- ទណ្ឌកម្មនាសនា វិនាសដោយត្រូវទណ្ឌកម្ម មាន មិនឲ្យដេកនៅរួមនឹងភិក្ខុអស់ពីរបីរាត្រីជាដើម ។

សេក្ខិយវត្ត

វត្តដែលសាមណេរគប្បីសិក្សាហៅថា សេក្ខិយវត្ត ។ *នោះចាត់ជា ៤ ពួកគឺ : ពួកទី ១ ឈ្មោះសារូប , ពួកទី ២ ឈ្មោះ ភោជនប្បដិសំយុត្ត , ពួកទី ៣ ឈ្មោះ ធម្មទេសនាបដិសំយុត្ត , ពួកទី ៤ ឈ្មោះ បកិណ្ណក* ។

សារូបទី ១ មាន ២៦ គឺ

១- បរិមណ្ឌលនិវាសន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងស្លៀកឲ្យជាបរិមណ្ឌល គឺខាងក្រោមគ្របក្បាលជង្គង់ចុះទៅ ៨ ធ្នាប់ខាងលើបិទមណ្ឌលផ្ចិត ខាងមុខ-ក្រោយត្រឹមស្មើគ្នា ។

២- បរិមណ្ឌលបារុបន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងគ្រងចីវរឲ្យជាបរិមណ្ឌល គឺខាងក្រោមខែចឡើងលើស្បង់ ៤ ធ្នាប់ ខាងលើបិទបាំងកែងដៃខាងឆ្វេងឲ្យរៀបរយមិនឲ្យរយីករយាក ។

៣- សុប្បដិច្ឆន្នោ អន្តរឃរេ គមន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងបិទបាំងកាយឲ្យល្អ ដើរទៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

៤- សុប្បដិច្ឆន្នោ អន្តរឃរេ និសីទន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញបិទបាំងកាយឱ្យល្អ អង្គុយនៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

៥- សុសំវុតោ អន្តរឃរេ គមន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងសង្រួមប្រយ័ត្នដោយល្អ គឺមិនបានរលាស់ដៃជើង ដើរទៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

៦- សុសំវុតោ អន្តរឃរេ និសីទន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងសង្រួមប្រយ័ត្នដោយល្អ គឺមិនបានរលាស់ដៃជើង អង្គុយនៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

៧- ឱក្ខិត្តចក្ខុអន្តរឃរេ គមន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងសំឡឹងខាងក្រោម គឺក្រឡេកមើលប្រមាណមួយជួរនឹម ដើរទៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

៨- ឱក្ខិត្តចក្ខុ អន្តរឃរេ និសីទន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងសំឡឹងខាងក្រោម គឺក្រឡេកមើលប្រមាណមួយជួរនឹម អង្គុយនៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

៩- ន ឧក្ខិត្តកាយ អន្តរឃរេ គមន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសើយចីវរលាត់កង្ខើញ ដើរទៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

១០ ន ឧក្ខិត្តកាយ អន្តរឃរេ និសីទន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសើយគីវរលាត់កង្ខើញ អង្គុយក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

១១– ន ឧជ្ជគ្ឃិកាយ អន្តរឃរេ គមន សាមណេរគប្បី សិក្សាថា អញនឹងមិនសើចខ្លាំង ដើរទៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

១២– ន ឧជ្ជគ្ឃិកាយ អន្តរឃរេ និសីទន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសើចខ្លាំង អង្គុយនៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

១៣– អប្បសទ្ទោ អន្តរឃរេ គមន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងនិយាយសំឡេងតិចៗ ដើរទៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

១៤– អប្បសទ្ទោ អន្តរឃរេ និសីទន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងនិយាយសំឡេងតិចៗ អង្គុយនៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ។

១៥– ន កាយប្បចាលកំ អន្តរឃរេ គមន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនគ្រវែងកាយ ដើរទៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

១៦– ន កាយប្បចាលកំ អន្តរឃរេ និសីទន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនគ្រវែងកាយ អង្គុយនៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

១៧– ន ពាហុប្បចាលកំ អន្តរឃរេ គមន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនបង់ពោយ ដើរទៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

១៨– ន ពាហុប្បចាលកំ អន្តរឃរេ និសីទន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនគ្រវាយដៃ អង្គុយនៅក្នុង

១៩ - ន សីសបវ្ចាលកំ អន្តរឃរេ គមន សាមណេរ គប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនអង្រួនក្បាល ដើរទៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

២០ - ន សីសប្បចាលកំ អន្តរឃរេ និសីទន សាមណេរ គប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនអង្រួនក្បាល អង្គុយនៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

២១ - ន ខម្ភកតោ អន្តរឃរេ គមន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនស៊ីមចង្កេះ ដើរទៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

២២ - ន ខម្ភកតោ អន្តរឃរេ និសីទន សាមណេរ គប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនស៊ីមចង្កេះ អង្គុយនៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

២៣ - ន ឱគុណ្ឋិតោ អន្តរឃរេ គមន សាមណេរ គប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនទទូរក្បាល ដើរទៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

២៤ - ន ឱគុណ្ឋិតោ អន្តរឃរេ និសីទន សាមណេរ គប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនទទូរក្បាល អង្គុយនៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

២៥ - ន ឧក្កុដិកាយ អន្តរឃរេ គមន សាមណេរ គប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនចំអើតជើង ដើរទៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

២៦ - ន បល្លត្ថិកាយ អន្តរឃរេ និសីទន សាមណេរ គប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនត្របោមក្បាលជង្គង់ អង្គុយនៅក្នុងចន្លោះផ្ទះ ។

ភោជនប្បដិសំយុត្តទី ២ មាន ៣០ គឺ :

១- សក្កច្ចំ បិណ្ឌបាតំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សាមណេរគប្បី សិក្សាថា អញនឹងទទួលបិណ្ឌបាតដោយគោរព គឺមិនធ្វើអាការដូចជាចាក់ចោល ។

២- បត្តសញ្ញី បិណ្ឌបាតំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងសំគាល់តែក្នុងបាត្រ ទទួលបិណ្ឌបាត គឺមិនបានក្រឡេកមើលទៅទីដទៃ ៗ ។

៣- សមសូបកំ បិណ្ឌបាតំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងទទួលបិណ្ឌបាតឲ្យមានសម្លស្មើគ្នា ។

៤- សមតិត្តិកំ បិណ្ឌបាតំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងទទួលបិណ្ឌបាតស្មើតែត្រឹមមាត់បាត្រ ។

៥- សក្កច្ចំ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងបរិភោគចង្ហាន់បិណ្ឌបាតដោយគោរព គឺមិនធ្វើអាការដូចជាមិនចង់បរិភោគ ។

៦- បត្តសញ្ញី បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងសំគាល់តែក្នុងបាត្រ បរិភោគចង្ហាន់បិណ្ឌបាត គឺមិនបានក្រឡេកមើលទៅទីដទៃ ៗ ។

៧- សបទានំ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សាមណេរគប្បីសិក្សា

ថា អញនឹងបរិភោគចង្ហាន់បិណ្ឌបាតរំាចឡស្មើ គឺមិនបានកកាយរ្វាងខ្វងកណ្ដាល ។

៨– សមសូបកំ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងបរិភោគចង្ហាន់បិណ្ឌបាតមានសម្លស្មើគ្នា ។

៩– ន ថូបកតោ ឱមទ្ទិត្វា បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនបានច្រមុះអំពីកំពូលបាយហើយបរិភោគនូវចង្ហាន់បិណ្ឌបាត ។

១០– ន សូបំ វា ព្យញ្ជនំ វា ឱទនេន បដិច្ឆាទេស្សាមិ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនកកាយបាយលុបសម្លឬម្ហូបគ្រឿង ដើម្បីនឹងឲ្យទាយកគេឲ្យច្រើន ។

១១– ន សូបំ វា ព្យញ្ជនំ វា ឱទនំ វា អគិលានោ អត្តនោ អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជិស្សាមិ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញមិនមានជម្ងឺ នឹងមិនសុំសម្លឬម្ហូបគ្រឿង ឬបាយដើម្បីខ្លួនហើយបរិភោគ ។

១២– ន ឧជ្ឈានសញ្ញី បរេសំ បត្តំ ឱលោកេស្សាមិ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសំគាល់គិតលើកទោស សម្លឹងមើលបាត្រសាមណេរដទៃ ។

១៣– នាតិមហន្តំ កពឡំ ករិស្សាមិ សាមណេរគប្បីសិក្សា

ថា អញនឹងមិនធ្វើពំនូតបាយឲ្យធំហួសប្រមាណ ។

១៤- ន ភចន្ទ្វាចច្ចេនកភុញ្ជន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនបរិភោគខាំកាត់ពំនូតបាយមួយកំណាត់ម្តង ។

១៥- បរិមណ្ឌលអាលោបករណ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងធ្វើពំនូតបាយឲ្យជាបរិមណ្ឌល គឺឲ្យមូល ។

១៦- ន អនាហដេ កពឡេ មុខទ្វារំ វិវរណា សាម-ណេរគប្បីសិក្សាថា អញកាលបើពំនូតបាយមិនទាន់ដល់មាត់នឹងមិនហាមាត់ចាំ ។

១៧- ន ភុញ្ជមានោ សព្វំ ហត្ថំ មុខេ បក្ខិបន សាម-ណេរគប្បីសិក្សាថា អញកាលបរិភោគនឹងមិនញាត់ម្រាមដៃទាំងអស់ក្នុងមាត់ ។

១៨- ន សកពឡេន មុខេន ព្យាហរណា សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិននិយាយទាំងភោជនក្នុងមាត់ ។

១៩- ន បិណ្ឌុក្ខេបកភុញ្ជន សាមណេរគប្បីសិក្សាថាអញនឹងមិនបរិភោគបោះដុំបាយ ដុំត្រី ដុំសាច់ជាដើម ចូលក្នុងមាត់ ។

២០- ន កពឡាវច្ឆេទកភុញ្ជន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនបរិភោគ បៀមពំនូតបាយឲ្យទុលថ្ពាល់ឡើងដូចជាស្វា ។

២១- ន ហត្ថនិទ្ធូនកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា ។ មិនបរិភោគរលាស់ដៃបណ្តើរ ។

២២- ន សិត្ថាវការកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា ។ មិនបរិភោគបាយ ឲ្យរោយរាយគ្រាប់បាយ ។

២៣- ន ជិវ្ហានិច្ឆារកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា ។ មិនបរិភោគលៀនអណ្តាតចេញមកខាងក្រៅ ។

២៤- ន ចបុចបុការកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា ។ មិនបរិភោគឲ្យឮផ្ចប់ៗ ។

២៥- ន សុរុសុរុការកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា ។ មិនបរិភោគហាត់ទឹកសម្លជាដើម ឲ្យឮគ្រក ៗ ។

២៦- ន ហត្ថនិល្លេហកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា ។ មិនបរិភោគលិទដៃ ។

២៧- ន បត្តនិល្លេហកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា ។ មិនបរិភោគលិទបាត្រ ។

២៨- ន ឱដ្ឋនិល្លេហកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា ។ មិនបរិភោគលិទបបូរមាត់ ។

២៩- ន សាមិសេន ហត្ថេន បានីយថាលកំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា ។ មិនទទួលភាជន៍ទឹក

ដោយដៃប្រឡាក់អាមិស ។

៣០- ន សសិត្ថកំ បត្តធោវនំ អន្តរឃរេ ឆឌ្ឌេន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនចាក់ទឹកដែលលាងបាត្រក្នុងចន្លោះផ្ទះទាំងគ្រាប់បាយ ។

ធម្មទេសនាបដិសំយុត្តទី ៣ មាន ១៦ គឺ៖

១- ន ឆត្តបាណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំទេសេន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺ មានឆត្រក្នុងដៃ ។

២- ន ទណ្ឌបាណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំទេសេន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសំដែងធម៌ ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺ មានឈើច្រត់ក្នុងដៃ ។

៣- ន សត្ថបាណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំទេសេន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺ មានគ្រឿងសស្ត្រាក្នុងដៃ ។

៤- ន អាវុធបាណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំទេសេន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺ មានអាវុធក្នុងដៃ ។

៥- ន បាទុការូឡ្ហស្ស អគិលានស្ស ធម្មំទេសេន

សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺ ពាក់ទ្រនាប់ជើងឈើ ឬទ្រនាប់ជើងស្មៅជាដើម ។

៦- ន ឧបាហនារូឡ្ហស្ស អគិលានស្ស ធម្មំទេសេស្សាមីតិ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺ ពាក់ស្បែកជើង ។

៧- ន យានគតស្ស អគិលានស្ស ធម្មំទេសេស្សាមីតិ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺ នៅលើយាន មានរថជាដើម ។

៨- ន សយនគតស្ស អគិលានស្ស ធម្មំទេសេស្សាមីតិ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺនៅលើទីដំណេក ។

៩- ន បល្លត្ថិកាយ និសិន្នស្ស អគិលានស្ស ធម្មំទេសេស្សាមីតិ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺ ក្របោមក្បាលជង្គង់ ។

១០- ន វេឋិតសីសស្ស អគិលានស្ស ធម្មំទេសេស្សាមីតិ សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺ ជួតឈ្នួតក្បាល ។

១១- ន ឱគុណ្ឋិតសីសស្ស អគិលានស្ស ធម្មំទេសេស្សាមីតិ

សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនសំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺទទូរក្បាល ។

១២- ន ឆមាយំ និសីទិត្វា អាសនេ និសិន្នស្ស អគិលានស្សធម្មំទេសេន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនអង្គុយលើផែនដី សំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺ អង្គុយលើអាសនៈមានកន្ទេលជាដើម ។

១៣- ន នីចេ អាសនេ និសីទិត្វា ឧច្ចេ អាសនេ និសិន្នស្ស អគិលានស្សធម្មំទេសេន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនអង្គុយលើអាសនៈទាប សំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺ អង្គុយលើអាសនៈខ្ពស់ ។

១៤- ន ឋិតោ និសិន្នស្ស អគិលានស្ស ធម្មំទេសេន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនឈរសំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺដែលអង្គុយ ។

១៥- ន បច្ឆតោ គច្ឆន្តោ បុរតោ គច្ឆន្តស្ស អគិលានស្ស ធម្មំទេសេន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនដើរអំពីខាងក្រោយ សំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺ ដើរពីខាងមុខ។

១៦- ន ឧប្បថេន គច្ឆន្តោ បថេន គច្ឆន្តស្ស អគិលានស្សធម្មំទេសេន សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញនឹងមិនដើរក្រៅផ្លូវ សំដែងធម៌ដល់មនុស្សគ្មានជម្ងឺដើរក្នុងផ្លូវ ។

បកិណ្ណកទី ៤ មាន ៣ គឺ :

១- ន ឋិតោ អគិលានោ ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា ករណា សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញគ្មានជម្ងឺនឹងមិនឈរបន្ទោឧច្ចារៈឬបស្សាវៈ ។

២- ន ហរិតេ អគិលានោ ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា ខេឡំ វា ករណា សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញគ្មានជម្ងឺនឹងមិនបន្ទោឧច្ចារៈ បស្សាវៈឬស្តោះទឹកមាត់ដាក់លើភូតគាម គឺដើមឈើឬគុម្ពស្មៅ ។

៣- ន ឧទកេ អគិលានោ ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា ខេឡំ វា ករណា សាមណេរគប្បីសិក្សាថា អញគ្មានជម្ងឺនឹងមិនបន្ទោឧច្ចារៈ បស្សាវៈ ឬស្តោះទឹកមាត់ដាក់លើទឹក ដែលមិនគួរនឹងផ្ញើដួចោះបាន ។

សេខិយវត្តសិក្ខាបទ

មាន ៤៩ សិក្ខាបទ

១- សុក្កវិស្សដ្ឋិ សាមណេរក្លែងធ្វើឱ្យទឹកអសុចិកំរើកឃ្លាតចាកទី ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

២- កាយសំសគ្គៈ សាមណេរមានតម្រេក ចាប់ពាល់ត្រូវកាយស្ត្រី ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៣- ទុដ្ឋុល្លវាចា សាមណេរមានតម្រេក និយាយពាក្យអាក្រក់ ចៃចង់ស្ត្រី ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៤- អត្តកាមបារិចរិយា សាមណេរមានតម្រេក និយាយល្បួងលួងលោមស្ត្រី ឱ្យបម្រើខ្លួនដោយកាម ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៥- អមូលកៈ សាមណេរក្រោធខឹងនឹងភិក្ខុដទៃ ហើយក្លែងចោទដោយអាបត្តិបារាជិកដោយមិនមានមូលត្រូវទណ្ឌកម្ម។

៦- អញ្ញភាគិយៈ សាមណេរក្រោធខឹងនឹងភិក្ខុដទៃ ហើយក្លែងរកលេស មានជាតិជាដើម មកចោទដោយអាបត្តិបារាជិកត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៧- សង្ឃភេទៈ សាមណេរព្យាយាមបំបែកសង្ឃឱ្យបែកគ្នា ភិក្ខុដទៃហាមឃាត់មិនស្តាប់ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៨- ភេទានុវត្តកៈ សាមណេរប្រព្រឹត្តតាមសាមណេរដែល

បំបែកសង្ឃនោះ ភិក្ខុងទៀតហាមឃាត់មិនស្តាប់ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៩- ទុច្ចជាតិកៈ សាមណេរមានជាតិ ជាអ្នករបឹងរឹងរូសប្រដៅក្រ ភិក្ខុងទៀតហាមឃាត់មិនស្តាប់ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

១០- កុលទូសកៈ សាមណេរប្រទូស្តត្រកូល គឺសាមណេរដែលប្រចុបប្រចែងផ្តាប់គុណគ្រហស្ថ សង្ឃបានបណ្តេញចេញអំពីវត្តត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

១១- ចីវរាច្ឆិន្ទនៈ សាមណេរបានឱ្យចីវរដល់សាមណេរឯទៀត ហើយដល់ក្រោចខឹងក៏ទៅដណ្តើមយកវិញដោយខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឱ្យទៅដណ្តើមយកវិញក្តី បានមក ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

១២- បរិណាមកៈ សាមណេរដឹងថា លាភដែលទាយកគេបំរុងនឹងប្រគេនដល់សង្ឃ ហើយបង្អោនសង្ឃលាភនោះ មកដើម្បីខ្លួនវិញ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

១៣- មុសាវាទៈ សាមណេរពោលពាក្យកុហក ត្រូវនាសនង្គៈ ។

១៤- ឱមសវាទៈ សាមណេរជេរប្រទេច ឬពោលពាក្យចាក់ដោតសាមណេរផងគ្នា ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

១៥- បេសុញ្ញៈ សាមណេរនិយាយញុះញង់សាមណេរផងគ្នា ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

១៦- ឱទុដ្ឋុល្លវាចនៈ សាមណេរប្រាប់អាបត្តិអាក្រក់ (គឺអាបត្តិសង្ឃាទិសេស) របស់ភិក្ខុដទៃ ដល់សាមណេរផងគ្នា ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

១៧- អញ្ញវាទកៈ សាមណេរប្រព្រឹត្តអនាចារ សង្ឃបានហៅខ្លួនមកសាកសួរ ក្លែងនិយាយត្រឡប់ត្រឡិនក្តី ស្ងៀមមិននិយាយក្តី បើសង្ឃបានសូត្រប្រកាសសេចក្តីនោះចប់ នៅតែធ្វើដូច្នេះទៀត ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

១៨- ឧជ្ឈាបនកៈ សាមណេរពោលតិះដៀលភិក្ខុឯទៀត ដែលសង្ឃសម្មតិឲ្យជាអ្នកធ្វើការសង្ឃ មានក្រាលអាសនៈ និងចែកលាភជាដើម បើភិក្ខុនោះធ្វើការសង្ឃដោយប្រពៃ សាមណេរអ្នកតិះដៀលនោះ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

១៩- អនុប្បខជ្ជៈ សាមណេរដឹងថា កុដិជារបស់សង្ឃមានភិក្ខុចូលទៅនៅមុនហើយ ក្លែងយកសំពត់ទៅក្រាលដេក ហើយបានអង្គុយ ឬ ដេកជ្រៀតបៀតក្នុងទីនោះ ដើម្បីនឹងឲ្យភិក្ខុដែលនៅមុននោះ មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ទុញទាល់ចិត្ត ហើយនឹងចៀសចេញទៅ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

២០- និក្កឌ្ឍនៈ សាមណេរក្រោធខឹងនឹងភិក្ខុឯទៀត ហើយទៅចាប់អូសភើចកន្ត្រាក់ ដេញភិក្ខុនោះឲ្យចេញចាកកុដិជារបស់

សង្ឃ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

២១– អាមិសៈ សាមណេរពោលតិះដៀលភិក្ខុឯទៀតថា ប្រដៅភិក្ខុនីព្រោះអាស្រ័យលាភសក្ការៈ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

២២– ឧត្តិយប្បវារណា សាមណេរដឹងថា ភិក្ខុ ឬ សាមណេរឯទៀត ហាមភោជនដូច្នោះហើយ គិតនឹងលើកទោសភិក្ខុ ឬ សាមណេរនោះ ៗ ហើយក្លែងយកខាទនីយភោជនីយាហារ ដែលមិនមែនជាដែលភិក្ខុឈឺ ឬមិនបានធ្វើវិន័យកម្ម ទៅអង្វរ ឬ បង្ខំភិក្ខុសាមណេរនោះ ៗ ឱ្យឆាន់ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

២៣– ឧយ្យោជនៈ សាមណេរបបួលភិក្ខុ ឬ សាមណេរឯទៀតទៅបិណ្ឌបាតជាមួយគ្នា គិតនឹងប្រព្រឹត្តអនាចារ ហើយបណ្ដេញភិក្ខុ ឬ សាមណេរនោះ ឱ្យត្រឡប់មកវិញ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

២៤– បឋមរហោនិសជ្ជៈ សាមណេរអង្គុយ ឬ ដេកក្នុងទីកំបាំងភ្នែក តែពីរនាក់នឹងស្ត្រី មិនមានមនុស្សប្រុសនៅជាមួយផង ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

២៥– ឧត្តិយរហោនិសជ្ជៈ សាមណេរអង្គុយ ឬ ដេកក្នុងទីកំបាំងត្រចៀកពីរនាក់នឹងស្ត្រី ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

២៦– ឧយ្យុត្តៈ សាមណេរទៅមើលកងទ័ព ដែលគេលើកទៅដើម្បីច្បាំងគ្នា ត្រូវទណ្ឌកម្ម វៀរលែងតែមានហេតុ គឺមាន

ញាតិឈីនៅក្នុងទីនោះ ។

២៧– សុរាបានៈ សាមណេរផឹកសុរា ត្រូវនាសនង្គ ។

២៨– អង្គុលិបតោទកៈ សាមណេរយកម្រាមដៃចាក់ភិក្ខុ ឬ សាមណេរផងគ្នា ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

២៩– ហាសធម្មៈ សាមណេរហែលទឹកលេងត្រូវទណ្ឌកម្ម។

៣០– អនាទរិយៈ សាមណេរសំដែងសេចក្តីមិនអើពើនឹងវិន័យ ឬនឹងបុគ្គលអ្នកសំដែងវិន័យ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៣១– ភិសាបនៈ សាមណេរពញាក់ ឬ លងបន្លាចភិក្ខុ ឬ សាមណេរផងគ្នា ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៣២– អបនិធានៈ សាមណេរលាក់បរិក្ខារ ៥ យ៉ាងគឺៈ បាត្រ ១, ចីវរ ១, បំពង់ម្ជុល ១, វត្ថពន្ធចង្កេះ១ និសីទនៈ ១ បរិក្ខារណាមួយ ជារបស់ភិក្ខុ ឬ សាមណេរឯទៀត ដោយមានបំណងនឹងសើចលេង ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៣៣– សញ្ចិច្ចបាណៈ សាមណេរក្លែងសម្លាប់សត្វតិរច្ឆាន ត្រូវនាសនង្គៈ ។

៣៤– សប្បាណកៈ សាមណេរដឹងថា ទឹកមានសត្វរស់ ហើយបរិភោគនូវទឹកនោះៈ គឺ ផឹកងូត លាងដៃ–ជើង ឬលាងភាជន៍ជាដើម ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៣៥-ឧក្កោដនៈ សាមណេរដឹងថា អធិករណ៍ណាមួយ ដែលសង្ឃបានរម្ងាប់ ដោយសមថៈ ៧ យ៉ាង ឯណាមួយ ដោយត្រឹមត្រូវតាមធម៌ជាស្រេចហើយ មកលើករើសេចក្តីនោះជាថ្មីទៀត ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៣៦-ទុដ្ឋុល្លប្បដិច្ឆាទនៈ សាមណេរដឹងថា ភិក្ខុឯទៀតត្រូវទុដ្ឋុល្លាបត្តិ គឺអាបត្តិសង្ឃាទិសេស ហើយជួយបិទបាំងអាបត្តិនោះ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៣៧-អរិដ្ឋៈ សាមណេរប្រកាន់ទិដ្ឋិបាប គឺមានសេចក្តីឃើញខុសចាកធម៌វិន័យ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ភិក្ខុឯទៀតពោលហាមប្រាមមិនស្តាប់ កាលបើសង្ឃបានសូត្រសមនុភាសនកម្មចប់អនុស្សាវនា ជាគំរប់បីដងហើយ នៅតែមិនស្តាប់ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៣៨-កណ្ឌកៈ សាមណេរដឹងថា សាមណេរឯទៀតដែលភិក្ខុដទៃឲ្យវិនាសហើយ ព្រោះទោសដែលឃើញខុសចាកធម៌វិន័យដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែង ហើយប្រលោមសាមណេរនោះមកឲ្យបម្រើខ្លួនក្តី រួមបរិភោគក្តី ឲ្យដេកនៅក្នុងទីប្រក់ទីបាំងជាមួយគ្នាក្តី ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៣៩-សហធម្មិកៈ សាមណេរប្រព្រឹត្តអនាចារ កាលបើ

ភិក្ខុដទៃនិយាយដាស់តឿន ក៏និយាយប្រកែកប្រណាំងថា ខ្ញុំព្រះករុណាមិនទាន់សិក្សាសិក្ខាបទនេះទេ ចាំខ្ញុំព្រះករុណាសួរលោកអ្នកឈ្លាស អ្នកចេះដឹង អ្នកទ្រទ្រង់វិន័យសិន ពោលពាក្យដូច្នេះ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៤០- វិលេខនៈ កាលបើភិក្ខុឬសាមណេរឯទៀត កំពុងទន្ទេញវិន័យ សាមណេរក្លែងនិយាយបន្ថប់បង្អាក់ ឱ្យគេកើតសេចក្ដីរាយមាយរសាយចាកសេចក្ដីព្យាយាមនោះ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៤១- មោហនៈ សាមណេរត្រូវទោសទណ្ឌកម្ម ហើយក្លែងនិយាយថា ខ្ញុំព្រះករុណាទើបនឹងដឹង ក្នុងកាលអម្បាញ់មិញនេះឯងថា សេចក្ដីនេះមានក្នុងវិន័យ បើភិក្ខុ ឬសាមណេរដទៃដឹងថា សាមណេរនោះធ្លាប់ដឹងមកហើយ ដែលពោលដូច្នោះនោះ គឺពោលដោយក្លែងតែធ្វើជាមិនដឹងទៅទេ សង្ឃគប្បីសូត្រប្រកាសមោហារោបនកម្ម កាលបើសូត្រចប់ហើយ នៅតែក្លែងធ្វើជាមិនដឹងដូច្នោះទៀត ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៤២- បហារទានៈ សាមណេរក្រោធខឹងនឹងភិក្ខុ ឬសាមណេរឯទៀត ហើយប្រហារ ភិក្ខុ ឬ សាមណេរនោះ ដោយបហារទាន មានទះគប់ ដាល់ ទាត់ ធាក់ ជាដើម ត្រូវទណ្ឌកម្ម។

៤៣- តលសត្តិកៈ សាមណេរក្រោធខឹងនឹងភិក្ខុឬសាម-

ណេរឯទៀត ហើយងារដៃឡើងជន្ល ដូចជាប្រហារនូវភិក្ខុ ឬសាមណេរនោះ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៤៤-អមូលកៈ សាមណេរចោទភិក្ខុឯទៀតដោយអាបត្តិសង្ឃាទិសេសដោយមិនមានមូល គឺថាមិនបានរង្កៀសសោះ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៤៥-សញ្ចិច្ចៈ សាមណេរក្លែងបង្កហេតុឱ្យសេចក្តីរង្កៀសសង្ស័យព្រយចិត្ត កើតឡើងដល់ភិក្ខុ ឬសាមណេរឯទៀត សូម្បីមួយស្របក់ ក៏ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៤៦-ឧបស្សុតិ កាលបើភិក្ខុ ឬសាមណេរ កំពុងវិវាទទាស់ទែងគ្នា សាមណេរទៅលបចាំស្តាប់ដោយគិតថា ភិក្ខុ ឬសាមណេរនោះពោលពាក្យណា អញនឹងស្តាប់ពាក្យនោះ ហើយប្រាថ្នាចោទលើកទោសផង ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៤៧-កម្មប្បដិពាហនៈ សាមណេរបានឱ្យឆន្ទៈ គឺសេចក្តីប្រាថ្នាព្រមថាឱ្យសង្ឃកម្មប្រកបដោយធម៌ ហើយមកខាងក្រោយត្រឡប់ពោលតិះដៀលសង្ឃ ដែលធ្វើសង្ឃកម្មនោះវិញ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៤៨-ឆន្ទំ អទត្វា គមនៈ កាលបើសង្ឃកំពុងប្រជុំគ្នារម្ងាប់អធិករណ៍ ឬក៏ពោលទូន្មានវិន័យត្រង់ខណាមួយ សង្ឃធ្វើការនេះ

នៅមិនទាន់ហើយស្រេច សាមណេរមិនឱ្យឆន្ទៈហើយចៀស

ចេញទៅ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

៩៩- បរិណាមនៈ សាមណេរដឹងថា លាភដែលទាយកគេ

បំរុងនឹងប្រគេនដល់សង្ឃ ហើយបង្អោនលាភនោះមកដើម្បីបុគ្គល

វិញ ត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

(ដកពីលោកវជ្ជសិក្ខាបទ)

វិន័យបញ្ញត្តិ

ច្បាប់ជាពុទ្ធប្បវេណី ដែលតាំងទុកដើម្បីរៀបចំគ្រប់គ្រងភិក្ខុសាមណេរឲ្យមានសណ្ដាប់ធ្នាប់ល្អ ហៅថាវិន័យ ។ វិន័យនេះ បើប្រែតាមរូបសព្ទថា « នាំទៅដោយវិសេស » បើប្រែតាមអត្ថថា « ធម៌សម្រាប់ទូន្មាននូវកាយនិងវាចា » វិគ្គហៈថា កាយវាចាវិនយោ វិនេតិ ធម្មេតីតិ វិនយោ (ធម្មោ) ។ ឬប្រែថា « ធម៌សម្រាប់ទូន្មាន » វិគ្គហៈថា វិនេតិ ឯតេនាតិ វិនយោ (ធម្មោ) ។

កុលបុត្រ ចាកចេញពីត្រកូលផ្សេងៗ ចូលមកសុំបព្វជ្ជាជាសាមណេរ និងឧបសម្បទាជាភិក្ខុ ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនានេះ សុទ្ធសឹងមានអធ្យាស្រ័យផ្សេងៗគ្នា ។ កាលបើចូលមកកាន់ភេទជាសមណៈហើយ, ដោយអំណាចវិន័យ, កុលបុត្រទាំងនោះ ក៏បានជាបព្វជិតមានរបៀបរៀបរយដូចគ្នា គួរជាទីជ្រះថ្លានៃជនទាំងពួង ។

វិន័យនេះ លោករៀបដូចចេស ឬអម្បោះ សម្រាប់ក្រងផ្កា គឺចេស ឬអម្បោះអាចនឹងរួបរឹតផ្កា ដែលនាយមាលាការក្រងហើយ ពុំឲ្យខ្ចាត់ខ្ចាយចេញពីគ្នា ព្រោះថាវិន័យអាចនឹងរក្សាសង្ឃឲ្យតាំងនៅដោយល្អបាន ។ រួមគោលធម៌ ៣ យ៉ាងគឺ : បញ្ញត្តិ ១ អនុញ្ញាត ១ អភិសមាចារ ១ ហៅថា វិន័យ ។

ប្រយោជន៍វិន័យ ១០ យ៉ាង

ព្រះបរមគ្រូទ្រង់បញ្ញត្តវិន័យ

ព្រោះទ្រង់យល់ប្រយោជន៍ ១០ យ៉ាងគឺៈ

១- សង្ឃសុដ្ឋុតាយ ដើម្បីសេចក្តីល្អដល់សង្ឃ

២- សង្ឃផាសុតាយ ដើម្បីការស្រួលដល់សង្ឃ

៣- ទុម្មង្កូនំ ភិក្ខូនំ និគ្គហាយ ដើម្បីញាំញីពួកភិក្ខុដែលទ្រុស្តសីល ។

៤- បេសលានំ ភិក្ខូនំ ផាសុវិហារាយ ដើម្បីនៅជាសុខដល់ពួកភិក្ខុ ដែលមានសីលជាទីស្រឡាញ់ ។

៥- ទិដ្ឋធម្មិកានំ អាសវានំ សំវរាយ ដើម្បីឃាត់នូវអាសវធម៌ទាំងឡាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

៦- សម្បរាយិកានំ អាសវានំ បដិឃាតាយ ដើម្បីឃាត់នូវអាសវធម៌ទាំងឡាយក្នុងបរលោក ។

៧- អប្បសន្នានំ បសាទាយ ដើម្បីញាំងពួកជន ដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លាឲ្យជ្រះថ្លា ។

៨- បសន្នានំ ភិយ្យោភាវាយ ដើម្បីញាំងពួកជនដែលជ្រះថ្លាហើយ ឲ្យរឹតតែជ្រះថ្លាឡើង ។

៩- សទ្ធម្មដ្ឋិតិយា ដើម្បីញាំងព្រះសទ្ធម្មឲ្យស្ថិតស្ថេរ ។

១០- ថិនយានុគ្គហាយ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ព្រះវិន័យ ៤ យ៉ាង មានសំវរវិន័យជាដើម ។

អានិសង្សអ្នកទ្រទ្រង់វិន័យ ៥ យ៉ាង

១- អត្តនោ សីលក្ខន្ធោ សុគុត្តោ ហោតិ សុរក្ខិតោ វិនិយធរភិក្ខុ មានសីលក្ខន្ធរបស់ខ្លួនគ្រប់គ្រងល្អហើយ រក្សាត្រឹមត្រូវហើយ គឺថាមិនបានត្រូវនូវអាបត្តិ តូច-ធំ ។

២- កុក្កុច្ចប្បកតានំ បដិសរណំ ហោតិ វិនិយធរភិក្ខុនឹងបានជាទីពំនាក់កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលមានសេចក្ដីសង្ស័យ ។

៣- ថិសារទោ សង្ឃមជ្ឈេ វោហរតិ វិនិយធរភិក្ខុនឹងក្លៀវក្លានិយាយវិន័យក្នុងកណ្ដាលជំនុំសង្ឃ ។

៤- បច្ចត្ថិកេ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គណ្ហាតិ វិនិយធរភិក្ខុ អាចនឹងសង្កត់សង្កិនបុគ្គល ដែលជាសត្រូវក្នុងសាសនាដោយសហធម៌ គឺពាក្យប្រកបដោយហេតុបាន ។

៥- សទ្ធម្មដ្ឋិតិយា បដិបន្នោ ហោតិ វិនិយធរភិក្ខុ បានប្រតិបត្តិត្រឹមត្រូវល្អហើយ ដើម្បីញុំាងព្រះសទ្ធម្មឲ្យដំកល់នៅបាន ។

អសំវរៈ ឬ ហេតុឲ្យកើតទោស ៥ យ៉ាងគឺ:

១- ទុស្សីល្យៈ ភាពនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល ។
២- អខន្តិ មិនចេះអត់ធន់នឹងពាក្យទូន្មាន ។
៣- អញ្ញាណៈ មិនស្គាល់សេចក្តីបញ្ញត្តិ ។
៤- មុដ្ឋស្សតិ ភ្លេចស្មារតី ។
៥- កោសជ្ជៈ ភាពខ្ជិលច្រអូស ។

បើនិយាយតាមព្រះសូត្រមាន ៦ យ៉ាងគឺ:

១- អាលស្យៈ សេចក្តីខ្ជិលច្រអូស
២- បមាទៈ សេចក្តីធ្វេសប្រហែស ។
៣- អនុដ្ឋានៈ សេចក្តីទ្រមក់ មិនក្រវីក្រវើន ។
៤- អសញ្ញមៈ មិនសង្រួមឥន្ទ្រិយ ។
៥- និទ្ទា លោភដេក ។
៦- តន្ទិ សេចក្តីប្រថុយប្រថានដោយអាងដល់ហេតុ ៦ យ៉ាង គឺ:

១-អតិសីតំ ត្រជាក់ពេក ។
២- អតិឧណ្ហំ ក្តៅពេក ។
៣- អតិបាតោ ព្រឹកពេក ។
៤- អតិសាយំ ល្ងាចពេក ។

៥- អតិច្ឆាតោ ឃ្លានបាយពេក ។
៦- អតិបិបាសិតោ ស្រេចទឹកពេក ។

អង្គសាមណេរ ៣ យ៉ាង គឺ:

១- ភេសវច្ឆេទនំ គោរសក់
២- ការសាយអច្ឆាទនំ ស្លៀកសំពត់កាសាយៈ
៣- សរណាទនំ ឱ្យត្រៃសរណគមន៍

កុលបុត្រ ៣២ ចំពូក

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ហាមកុលបុត្រ ៣២ ចំពូក មិនឲ្យបព្វជ្ជា គឺ:

១- ហត្ថច្ឆិន្ន មនុស្សកំបុតដៃ ។
២- បាទច្ឆិន្ន មនុស្សកំបុតជើង ។
៣- ហត្ថបាទច្ឆិន្នៈ មនុស្សកំបុតទាំងដៃទាំងជើង ។
៤- កណ្ណច្ឆិន្នៈ មនុស្សកំបុតត្រចៀក ។
៥- នាសច្ឆិន្នៈ មនុស្សកំបុតច្រមុះ ។
៦- កណ្ណនាសច្ឆិន្នៈ មនុស្សកំបុតទាំងត្រចៀកទាំងច្រមុះ
៧- អង្គុលិច្ឆិន្នៈ មនុស្សកំបុតម្រាមដៃ ។
៨- អឡច្ឆិន្នៈ មនុស្សកំបុតមេដៃមេជើង ។
៩- កណ្ឌរច្ឆិន្នៈ មនុស្សដាច់សរសៃធំ ។

១០– ផណហត្ថកៈ មនុស្សមានម្រាមដៃជាប់គ្នា ។

១១– ខុជ្ជៈ មនុស្សគម ។

១២– វាមនៈ មនុស្សតឿ ។

១៣– គលគណ្ឌិកៈ មនុស្សពកក ។

១៤– លក្ខណាហតៈ មនុស្សដែលគេបៀតបៀនឱ្យមាន ស្លាកស្នាម ។

១៥– កសាហតៈ មនុស្សដែលគេវាយដោយរំពាត់។

១៦– លិខិតកៈ មនុស្សដែលរាជការព្យួរទោសទុក។

១៧– សីបទី មនុស្សជើងស្ពុក ។

១៨– បាបរោគី មនុស្សមានរោគអាក្រក់ ។

១៩– បរិសទូសកៈ មនុស្សទ្រុស្តបរិស័ទ ។

២០– កាណៈ មនុស្សទើបនឹងខ្វាក់ ។

២១– កុណី មនុស្សក្ងែងដៃ-ជើង ។

២២– ខញ្ជៈ មនុស្សខ្ចក ។

២៣– បក្ខហតៈ មនុស្សស្លាប់កាយម្ខាង ។

២៤– ឆិន្នឥរិយាបថៈ មនុស្សខ្វិន ។

២៥– ជរាទុព្វលៈ មនុស្សខ្សោយកំលាំងព្រោះជរា។

២៦– អន្ធៈ មនុស្សខ្វាក់ ។

២៧- មុគ: មនុស្សគ

២៨- ពធិរ: មនុស្សថ្លង

២៩- អន្ធមូគ: មនុស្សទាំងខ្វាក់ទាំងគ ។

៣០- អន្ធពធិរ: មនុស្សទាំងខ្វាក់ទាំងថ្លង់ ។

៣១- មូគពធិរ: មនុស្សទាំងគទាំងថ្លង់ ។

៣២- អន្ធមូគពធិរ: មនុស្សទាំងខ្វាក់- គ ទាំងថ្លង់ ។

កុលបុត្រ ៣២ ចំពូកនេះ បើចចេសបួសទៅ បានឡើងជា សាមណេរដែរ តែអ្នកបំបួសត្រូវអាបត្តិទុក្កដ

សាមណេរ ៥ ពួក

សេពមេថុនធម្ម មិនត្រូវនាសនង្គៈ គឺ :

១- អជានន្តស្ស អសាទិយន្តស្ស សាមណេរមិនដឹងខ្លួន ទាំងមិនត្រេកអរ ។

២- ឧម្មត្តកស្ស សាមណេរឆ្កួត ។

៣- ខិត្តចិត្តស្ស សាមណេរមានចិត្តរវើរវាយ ។

៤- វេទនដ្ដស្ស សាមណេរដែលវេទនាគ្របសង្កត់ ។

៥- អាទិកម្មិកស្ស សាមណេរដើមបញ្ញត្តិ ។

(កង្ខាវិតរណី ន.ក៏ ៖៖

ទ្វារមគ្គ ៣០

ឥត្ថី ស្រី ឬ ញី ចាត់តាមកំណើតមាន ៣ ពួកគឺ :

១- មនុស្សិត្ថី ស្រីមនុស្ស

២- អមនុស្សិត្ថី ស្រីអមនុស្ស

៣- តិរច្ឆានគតិត្ថី សត្វតិរច្ឆានញី

ស្រីទាំង ៣ ពួកនេះ សុទ្ធតែមានទ្វារមគ្គបី ៗ ដូចគ្នាគឺ:

១- វច្ចមគ្គ ទ្វារវច្ចៈ គឺទ្វារធំ

២- បស្សាវមគ្គ ទ្វារបស្សាវៈ គឺ ទ្វារនោម

៣- មុខមគ្គ ទ្វារមាត់ ។ រួមស្រីទាំង ៣ ពួកទៅ ត្រូវជា ទ្វារមគ្គ ៩ ។

ឧភតោព្យញ្ជនក *បុគ្គលមានភេទពីរ ចាត់តាមកំណើតមាន ៣ ពួក; មានទ្វារមគ្គ ៣ ដូចស្រីដែរ ។ រួមទាំង ៣ ពួក ត្រូវជាទ្វារមគ្គ ៩ ។*

បុរស *ប្រុស ឬ ឈ្មោល ចាត់តាមកំណើតមាន ៣ ពួក; មាន ទ្វារមគ្គពីរ គឺ* វច្ចមគ្គ និង មុខមគ្គ ។ *រួមទាំង ៣ ពួក ត្រូវជា ទ្វារមគ្គ ៦ ។*

បណ្ឌក *ខ្ទើយ ចាត់តាមកំណើតមាន ៣ ពួក មានទ្វារមគ្គពីរ គឺ* វច្ចមគ្គ និង មុខមគ្គ *ដូចបុរស ។ រួមទាំង ៣ ពួក ត្រូវជាទ្វារមគ្គ ៦ ។*

បូករួមទ្វារមគ្គ ៩ + ៩ + ៦ + ៦ = ៣០ ទ្វារមគ្គគត់ ។

អកប្បិយមំស ១០ យ៉ាង

ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូ ទ្រង់ហាមមិនឱ្យភិក្ខុ - សាមណេរឆាន់

អកប្បិយមំសៈ សាច់មិនគួរឆាន់ ១០ យ៉ាង គឺ :

១– មនុស្សមំសៈ សាច់មនុស្ស
២– ហត្ថិមំសៈ សាច់ដំរី
៣– អស្សមំសៈ សាច់សេះ
៤– សុនខមំសៈ សាច់ឆ្កែស្រុក
៥– គរច្ឆមំសៈ សាច់ឆ្កែព្រៃ
៦– អហិមំសៈ សាច់ពស់
៧– សីហមំស សាច់សីហៈ
៨– ព្យគ្ឃមំសៈ សាច់ខ្លាធំ
៩– ទីបិមំសៈ សាច់ខ្លាដំបង
១០– អច្ឆមំសៈ សាច់ខ្លាឃ្មុំ

សមណកប្បៈ៥ យ៉ាង

វត្ថុដែលគួរដល់សមណ អាចឆាន់បានតាមសប្បាយ មាន ៥ យ៉ាងគឺ:

១– អគ្គិបរិចិតំ វត្ថុដែលបុគ្គលចំអិនដោយកំដៅភ្លើង
២– សត្ថបរិចិតំ វត្ថុដែលបុគ្គលចិតចោះឆ្កឹះដោយកំបិត
៣– នខបរិចិតំ វត្ថុដែលបុគ្គលកេះកោសចុចដោយក្រចក

៤- អពីជំ វត្ថុមិនដុះតទៅទៀត គឺផ្លែឈើខ្ចី

៥- និព្វជពីជំ វត្ថុដែលយកពូជ(គឺគ្រាប់) ចេញបាន ដូចល្មុតជាដើម ។

(គម្ពីរមហាវគ្គ ភេសជ្ជក្ខន្ធកៈ)

ពូជ ៥ យ៉ាង

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ហាមភិក្ខុសាមណេរមិនឲ្យបៀតបៀនពូជ ៥ យ៉ាង គឺៈ

១- មូលពីជំ ពូជកើតអំពីមើម = ខ្ញី, រំដេង, ដំឡូង...

២- ខន្ធពីជំ ពូជកើតអំពីដើម = ពោធិ៍, ជ្រៃ, ល្វៀប...

៣- ផឡុពីជំ ពូជកើតអំពីថ្នាំង = អំពៅ, ឬស្សី...

៤- អគ្គពីជំ ពូជកើតអំពីគល់ ឬចុង = ជីរលីងលាក់, ចេក...

៥- ពីជពីជំ ពូជកើតអំពីពូជ = ស្រូវ, ពោត...

(កង្ខាវិតរណី ភូតគាមវគ្គ)

អាសនៈ ២០ យ៉ាង

អាសនៈខ្ពស់ និង អាសនៈប្រសើរមាន ២០ យ៉ាង គឺៈ

១- អាសន្ទិ អាសនៈខ្ពស់ហួសប្រមាណ ។

២- បល្លង្កៈ គ្រែមានជើងខ្ពស់វិចិត្ររូបសត្វសាហាវ។

៣- គោណកៈ ព្រំមានរោមវែងជាង ៤ ធ្នាប់ ។

៤- ចិត្តកៈ កម្រាលរោមសត្វសាហាវ ។

៥- បដិកៈ កម្រាលពណ៌សធ្វើពីរោមសត្វ ។

៦- បដលិកៈ កម្រាលរោមសត្វជាផ្កាចង្កោម ។

៧- តូលិកៈ កម្រាលញាត់សំឡីគរ ។

៨- ចិកតិកៈ កម្រាលរោមសត្វវិចិត្ររូបសីហៈនិងខ្លា ។

៩- ឧទ្ធលោមិកម្រាលរោមសត្វមានរោមច្រាងតែម្ខាង។

១០- ឯកន្តលោមិ កម្រាលរោមសត្វមានរោមច្រាងទាំងពីរខាង ។

១១- កដិស្សៈ កម្រាលឱនមាសនិងសូត្រ ស្រែះដោយរតនវត្ថុ ។

១២- កោសេយ្យៈកម្រាលធ្វើពីសរសៃសូត្រ ស្រែះដោយរតនវត្ថុ ។

១៣- កុត្តកៈ កម្រាលរោមសត្វល្មមស្រីរបាំ ១៦ នាក់ឈររាំបាន ។

១៤- ហត្ថត្ថរៈ កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងដំរី ។

១៥- អស្សត្ថរៈ កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងសេះ ។

១៦- រថត្ថរៈ កម្រាលសំរាប់ក្រាលលើរថ ។

១៧- អជិនប្បវេណិ កម្រាលធ្វើពីស្បែកខ្លាឃ្មុំ ។

១៨- កទលិមិគបវរបច្ចត្ថរណៈ កម្រាលដ៏ឧត្តមដែល

១៩– សឧត្តរច្ឆទ: ទីដេកមានពិតានក្រហមខាងលើ ។

២០– ឧភតោលោហិតកុបធានំ ក្បាលដែលមានខ្នើយមានពណ៌ក្រហមទាំងពីរខាង គឺ ខ្នើយក្បាល និងជើង ។

អាសនៈទាំង ២០ យ៉ាងនេះ លើកតែ អាសន្ទិ ១ បល្លង្ក ១ តូលិក ១អាសនៈទាំង៣នេះអង្គុយក៏មិនបាន ដេកក៏មិនបាន ក្រៅពីនេះ ១៧ ទៀត ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យអង្គុយបាន តែដេកមិនបានទេ សាមណេរត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

ពូក ៥ យ៉ាង

ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យសាមណេរប្រើប្រាស់ពូក ៥ យ៉ាង គឺ:

១– ឧណ្ណាភិសិ ពូកញាត់ដោយរោមកែះ ។

២– ចោឡភិសិ ពូកញាត់សំពត់ ។

៣– វាកភិសិ ពូកញាត់សំបកឈើ ។

៤– តិណភិសិ ពូកញាត់ស្មៅ ។

៥– បណ្ណភិសិ ពូកញាត់ស្លឹកឈើ ។

គ្រែ ៤ យ៉ាង

ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យដេក-អង្គុយបានលើគ្រែ ៤ យ៉ាងគឺ:

១– មសារកៈ គ្រែដែលគេបញ្ចូលជើងទៅក្នុងដំណាប់ជើង។

២– ពុន្ទិកាពទ្ធៈ គ្រែដែលមានជើងជាប់នឹងជើង ។

៣– ភុម្មិរបាទកៈ គ្រែដែលមានជើងដូចជាជើងក្តាម ។

៤– អាហច្ចបាទកៈ គ្រែដែលមានជើងចុច ឬគ្រែដែល គេបញ្ចូលជើងទៅក្នុងដំណាប់មេ ។

ទ្រង់អនុញ្ញាតតាំង ៤ យ៉ាង គឺ

១– មសារកៈតាំងដែលគេបញ្ចូលមេទៅក្នុងដំណាប់ជើង។

២– ពុន្ទិកាពន្ធៈ តាំងដែលមានមេបង្ខាំជាប់នឹងជើង ។

៣– ភុម្មិរបាទកៈ តាំងដែលមានជើងដូចជាជើងក្តាម ។

៤– អាហច្ចបាទកៈ តាំងដែលមានជើងចុច ឬតាំងដែល គេបញ្ចូលជើងទៅក្នុងដំណាប់មេ ។

សុរា ៥ យ៉ាង គឺ:

១– បិដ្ឋសុរា សុរាធ្វើដោយម្សៅ ។

២– បូវសុរា សុរាធ្វើដោយនំ ។

៣– ឱទនសុរា សុរាធ្វើដោយបាយ ។

៤– កិណ្ណបក្ខិត្តា សុរាដែលគេដាក់ពូជសុរា ។

៥– សម្ភារសំយុត្តា សុរាដែលគេប្រកបព្រមដោយ គ្រឿងផ្សំផ្សេង ៗ មានគ្រាប់ម្រេច និង គ្រាប់ស្ពៃជាដើម ។

មេរ័យ ៥ យ៉ាង

១– បុប្ផាសវោ ទឹកត្រាំធ្វើពីផ្កាឈើ ។

២- ផលាសវៈ ទឹកត្រាំធ្វើពីផ្លែឈើ ។

៣-មធ្វាសវៈ ទឹកត្រាំធ្វើពីផ្លែចន្ទន៍ ឬ ទឹកឃ្មុំ ។

៤- គុឡាសវៈ ទឹកត្រាំធ្វើពីទឹកអំពៅ ។

៥- សម្ភារសំយុត្តា ទឹកត្រាំដែលគេប្រកបគ្រឿងផ្សំផ្សេង ៗមានផ្លែសម៉ និង ផ្លែកន្ទួតព្រៃជាដើម ។

បាត្រ

ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់អនុញ្ញាតឱ្យប្រើបាត្រ ២ បែប គឺ:

បាត្រដីដុត ១ ។

បាត្រដែក ១ ។

ទ្រង់ហាមមិនឱ្យប្រើបាត្រ ១១ យ៉ាងគឺ:

បាត្រមាស ១; បាត្រប្រាក់ ១

បាត្រកែវមណី ១; បាត្រកែវពិទូរ្យ ១

បាត្រកែវផលិក ១; បាត្រកែវកញ្ចក់ ១

បាត្រសំរិទ្ធ ១; បាត្រសំណប៉ាហាំង ១

បាត្រសំណភក់ ១; បាត្រឈើ ១ ។

ប្រគេនប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង គឺ:

១- ទាយមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស ឧច្ចារណមត្តំ ហោតិ ទេយ្យវត្ថុមានទម្ងន់ល្មមបុរសមានកម្លាំងយ៉ាងកណ្តាលលើករួច ។

២- ហត្ថបាសោ បញ្ញាយតិ ត្រឹមត្រូវតាមហត្ថបាស គឺ ២ ហត្ថ ១ ចំអាម ។

៣- អភិហារោ បញ្ញាយតិ អ្នកប្រគេនត្រូវបន្ទន់ខ្លួនបង្អោនវត្ថុចូលទៅរកបដិគ្គាហកៈ ។

៤- ទេវោ វា មនុស្សោ វា តិរច្ឆានគតោ វា ទេតិ ទេវតាក្តី មនុស្សក្តី តិរច្ឆានក្តី ប្រគេន បព្វជិតអាចទទួលឆាន់បាន ។

៥- តំ ចន ភិក្ខុ កាយេន វា កាយប្បដិពទ្ធេន វា បដិគ្គណ្ហាតិ បព្វជិតទទួលវត្ថុនោះដោយកាយក៏បាន ដោយវត្ថុជាប់ដោយកាយក៏បាន ។

អ្នកបួស ៦ យ៉ាងគឺៈ

១- ឧបភិឡ្យិកា បួសពេញចិត្តនឹងការលេង ។

២- ឧបទូសិកា បួសទ្រុស្តសីលប្រទុស្តសាសនា ។

៣- ឧបមូឃ្យកា បួសល្ងង់ខ្លៅ ។

៤- ឧបជីវិកា បួសគ្រាន់តែចិញ្ចឹមជីវិត ។

៥- អាចិណ្ណសម្បត្តិ បួសសន្សំទ្រព្យ ។

៦- ឧបនិស្សរណា បួសដើម្បីនឹងរលាស់ខ្លួនចាកចេញភព ។

មហាភិនិក្ខមនបរិច្ឆេទទី ៦

កាលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ចេញបព្វជ្ជានោះ

១– ទ្រង់យក ចិត្ត ជាសីមា

២– –,,– បញ្ញា ជាព្រះឧបជ្ឈាយ៍

៣– –,,– សច្ចៈ ជាកម្មវាចា

៤– –,,– សតិ ជាអនុសាវនា

៥– –,,– ហទយវត្ថុ ជាអាចារ្យ

៦– –,,– ចេតសិក ជាសង្ឃបាត្តបាល ។

អវន្ទិយបុគ្គល

បុគ្គលដែលភិក្ខុ-សាមណេរមិនត្រូវសំពះ មិនត្រូវថ្វាយបង្គំ ហៅថា អវន្ទិយបុគ្គល មាន ២៥ ប្រភេទ គឺ:

១– អន្តរឃរំ បវិដ្ឋោ ភិក្ខុកំពុងចូលទៅកាន់ចន្លោះផ្ទះ។

២– រច្ឆំ គតោ ភិក្ខុកំពុងដើរតាមច្រកល្ហក ។

៣– ឱគុណ្ឋិតសីសោ ភិក្ខុកំពុងនៅក្នុងទីងងឹត ។

៤– អសមន្នាហរន្តោ ភិក្ខុកំពុងខ្វល់ខ្វាយក្នុងកិច្ចការអ្វីមួយ

៥– សុត្តោ ភិក្ខុកំពុងសិងលក់ ។

៦– យាគុបានេ (ភិក្ខុ) កំពុងឆាន់បបរ ។

៧– ខាទន្តោ ភិក្ខុកំពុងឆាន់បង្អែម ។

៨- ភុញ្ជនោ ភិក្ខុកំពុងឆាន់ចំអាប ។

៩- ភត្តគ្គេ ភិក្ខុកំពុងនៅក្នុងរោងភត្ត ។

១០- វេរាវេរាវេរោ ភិក្ខុជាសត្រូវនឹងគ្នា ។

១១- អញ្ញាវិហិតោ ភិក្ខុកំពុងភាំងគំនិតគិតអ្វីមួយ ។

១២- ឧច្ចារំ ករោន្តោ ភិក្ខុកំពុងបន្ទោរឧច្ចារៈ ។

១៣- បស្សាវំ ករោន្តោ ភិក្ខុកំពុងបន្ទោបស្សាវៈ ។

១៤- នគ្គោ ភិក្ខុអាក្រាត ។

១៥- ឧក្ខិត្តកោ ភិក្ខុដែលសង្ឃលើកវត្ត ។

១៦- បច្ឆាឧបសម្បន្នោ ភិក្ខុបានឧបសម្បទាក្រោយ ។

១៧- អនុបសម្បន្នោ អនុបសម្បន្ន ។

១៨- នានាសំវាសកោ វុឌ្ឍតរោ អធម្មវាទី ភិក្ខុនានាសំវាសកៈ ជាអធម្មវាទី ទោះបីចាស់វស្សាជាងក៏ដោយ ។

១៩- មាតុគាមោ មាតុគ្រាម ។

២០- បណ្ឌកោ បណ្ឌកៈ (ខ្ទើយ) ។

២១- បារិវាសិកោ ភិក្ខុកំពុងចូលបរិវាស ។

២២- មូលាយប្បដិកស្សនារហោ ភិក្ខុដែលគួរនឹងទាញកាន់មូលាបត្តិ ។

២៣- មានត្តារហោ ភិក្ខុដែលគួរដល់មានត្ត ។

២៤— មានត្តចារិកោ ភិក្ខុដែលកំពុងប្រព្រឹត្តមានត្ត ។

២៥ — អព្ភានារហោ ភិក្ខុដែលគួរដល់អព្ភានកម្ម ។

អវន្ទិយបុគ្គលពីលេខ ១ ដល់លេខ ១៣ សាមណេរពុំគួរសំពះ ពុំគួរថ្វាយបង្គំ បើសំពះឬថ្វាយបង្គំ ក៏ឥតមានទោសទេ តែជាអសារុប្បៈ គឺជាការមិនល្អមើល ចំណែកអវន្ទិយបុគ្គលពីលេខ ១៤ ដល់ ២៥ សាមណេរសំពះ ឬថ្វាយបង្គំត្រូវមានទោស ។

(សម្ពីរបរិវារៈ វិនយ៍បិដក)

ម្យ៉ាងទៀត ទោះបីភិក្ខុដែលទើបក្រោកពីសិងពុំទាន់ខ្ពុរមាត់លុបមុខ ឬកំពុងស្រង់ទឹក ក៏ពុំគួរថ្វាយបង្គំដែរឬចំពោះកិច្ចវត្តទី១៦ សាមណេរត្រូវថ្វាយបង្គំបាន តែភិក្ខុដូចគ្នា ថ្វាយបង្គំមិនបាន ។

វន្ទិយបុគ្គល

បុគ្គលដែលសាមណេរគួរធ្វើវន្ទនកម្ម ហៅថា

វន្ទិយបុគ្គល មាន ៥ ប្រភេទគឺៈ

១— បុរេឧបសម្បន្នោ ភិក្ខុដែលបានឧបសម្បទាមុន ។

២— នានាសំវាសកោ វុឌ្ឍតរោ ធម្មវាទី ភិក្ខុនានាសំវាសកៈ ជាធម្មវាទី ដែលមានវស្សាចាស់ជង ។

៣— អាចរិយោ ភិក្ខុជាអាចារ្យ (របស់ខ្លួន) ។

៤— ឧបជ្ឈាយោ ភិក្ខុជាឧបជ្ឈាយ៍ (របស់ខ្លួន) ។

៥— តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។

(វិន័យបិដក បរិវារៈ ភាគ ១៣)

អាចារ្យ

ភិក្ខុដែលសិស្សត្រូវគោរពដោយអើពើ ហៅថា អាចារ្យ មាន ៥ ប្រភេទគឺៈ

១— បព្វជ្ជាចារ្យ អាចារ្យអ្នកឲ្យបព្វជ្ជាជាសាមណេរ ។

២— ឧបសម្បទាចារ្យអាចារ្យសូត្រឧបសម្បទាកម្មជាភិក្ខុ។

៣— និស្សយាចារ្យ អាចារ្យឲ្យនិស្ស័យ ។

៤— ឧទ្ទេសាចារ្យ ឬ ធម្មាចារ្យ អាចារ្យរៀនបាលី ឬ ធម៌ ។

៥— ឱវាទាចារ្យ អាចារ្យឲ្យឱវាទ ។

អន្តេវាសិក

ភិក្ខុ សាមណេរ ជាសិស្សរបស់អាចារ្យទាំង ៥ ប្រភេទនេះ ហៅថា អន្តេវាសិក មាន ៥ ប្រភេទដែរគឺ :

១— បព្វជ្ជន្តេវាសិកៈ អន្តេវាសិករបស់បព្វជ្ជាចារ្យ ។

២— ឧបសម្បទន្តេវាសិកៈ អន្តេវាសិករបស់ឧបសម្បទាចារ្យ ។

៣—និស្សយវន្ទនាសិកៈ អន្តេវាសិករបស់និស្សយាចារ្យ ។
៤— ឧទ្ទេសវន្ទនាសិកៈ អន្តេវាសិករបស់ឧទ្ទេសាចារ្យ ។
៥ — និទានវន្ទនាសិកៈ អន្តេវាសិករបស់ឱវាទាចារ្យ ។

វន្ទនកម្ម

សាមណេរ គប្បីធ្វើវន្ទនកម្មដល់បាទាលោកគ្រូ ដោយធម៌ប្រកប ដោយអង្គ ៥ យ៉ាងគឺ:

១ — គ្រងចីពរស្មាម្ខាង ។
២— ប្រណម្យអញ្ជលីទាំង ១០ ។
៣— ច្របាច់បាទាលោកដោយដៃទាំងពីរ ។
៤ — តាំងសេចក្ដីស្រឡាញ់ចំពោះលោក ។

(វិន័យបិដក បរិវារៈ ភាគ ១៣)

តាមអង្គវន្ទនកម្មទី ១ ឃើញថា ភិក្ខុ-សាមណេរដែលឃុំចីពរ ឬ ដណ្ដប់ចីពរស្មាទាំងពីរខាង មិនគួរថ្វាយបង្គំភិក្ខុដែលខ្លួនត្រូវធ្វើវន្ទនកម្មទេ ។

បច្ចវេក្ខណៈ

បច្ចវេក្ខណៈ គឺលក្ខណៈសម្រាប់ពិចារណានូវបច្ច័យ ដែលខ្លួនត្រូវអាស្រ័យ មាន ៤ គឺ:

ធាតុប្បច្ចវេក្ខណៈ ១ បដិកូលប្បច្ចវេក្ខណៈ ១ តង្ខណិកប្បច្ចវេក្ខណៈ ១ អតីតប្បច្ចវេក្ខណៈ ១ ។

ធាតុប្បច្ចវេក្ខណ

ធាតុប្បច្ចវេក្ខណៈនេះ គឺឲ្យពិចារណាក្នុងកាលទទួល បច្ច័យ ៤ ឲ្យឃើញថាជាធាតុ ៗ កាលទទួលចីវរប្បច្ច័យ ឲ្យពិចារណា ថា:

យថាបច្ចយំ បវត្តមានំ ធាតុមត្តមេវេតំ
យទិទំ ចីវរំ តទុបភុញ្ជកោ ច បុគ្គលោ
ធាតុមត្តកោ និស្សត្តោ និជ្ជីវោ សុញ្ញោ

សំពត់ចីវរឯណានេះ សំពត់ចីវរនេះ គ្រាន់តែជាធាតុពិត ប្រព្រឹត្តទៅតាមសមគួរដល់បច្ច័យ ទុកជាបុគ្គលគឺអាត្មាដែលជាអ្នកប្រើប្រាស់ សំពត់ចីវរនោះក្តី ក៏គ្រាន់តែជាធាតុ មិនមែនសត្វ មិនមែនខ្លួនប្រាណ មានសភាពសោះសូន្យទទេ ។

កាលទទួលបិណ្ឌបាតបច្ច័យ ឲ្យពិចារណាថា :

យថាបច្ចយំ បវត្តមានំ ធាតុមត្តមេវេតំ យទិទំ
បិណ្ឌបាតោ តទុបភុញ្ជកោ ច បុគ្គលោ
ធាតុមត្តកោ និស្សត្តោ និជ្ជីវោ សុញ្ញោ

ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតឯណានេះ ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតនេះគ្រាន់តែជាធាតុពិត ប្រព្រឹត្តទៅតាមសមគួរដល់បច្ច័យ ទុកជាបុគ្គលគឺអាត្មាដែលជាអ្នកបរិភោគចង្ហាន់បិណ្ឌបាតនោះក្តី ក៏គ្រាន់តែជាធាតុ មិនមែនសត្វ មិនមែនខ្លួនប្រាណ មានសភាពសោះសូន្យទទេ ។

កាលទទួលសេនាសនបច្ច័យ ឲ្យពិចារណាថា

យថាបច្ចយំ បវត្តមានំ ធាតុមត្តមេវេតំ
យទិទំ សេនាសនំ តទុបភុញ្ជកោ ច បុគ្គលោ
ធាតុមត្តកោ និស្សត្តោ និជ្ជីវោ សុញ្ញោ

ទីសេនាសនៈឯណានេះ ទីសេនាសនៈនេះ គ្រាន់តែជាធាតុពិត ប្រព្រឹត្តទៅតាមសមគួរដល់បច្ច័យ ទុកជាបុគ្គលគឺអាត្មាដែលជាអ្នកបរិភោគប្រើប្រាស់សេនាសនៈនោះក្តី ក៏គ្រាន់តែជាធាតុ មិនមែនសត្វ មិនមែនខ្លួនប្រាណ មានសភាពសោះសូន្យទទេ ។

កាលទទួលគិលានបច្ច័យ ឲ្យពិចារណាថា

យថាបច្ចយំ បវត្តមានំ ធាតុមត្តមេវេតំ

យទិទំ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារោ
តទុបភុញ្ជកោ ច បុគ្គលោ
ធាតុមត្តកោ និស្សត្តោ និជ្ជីវោ សុញ្ញោ

គ្រឿងបរិក្ខារជាទីរក្សានូវជីវិត គឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺឯណានេះ គ្រឿងបរិក្ខារជាទីរក្សានូវជីវិត គឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺនេះ គ្រាន់តែជាធាតុពិត ប្រព្រឹត្តទៅតាមសមគួរដល់បច្ច័យ ទុកជាបុគ្គលគឺអាត្មាដែលជាអ្នកបរិភោគ គ្រឿងបរិក្ខារជាទីរក្សានូវជីវិត គឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺនោះក្តី ក៏គ្រាន់តែជាធាតុ មិនមែនសត្វ មិនមែនខ្លួនប្រាណ មានសភាពសោះសូន្យទទេ ។

បដិកូលប្បច្ចវេក្ខណៈ

បដិកូលប្បច្ចវេក្ខណៈនេះ គឺឲ្យពិចារណាក្នុងខណៈប្រារព្ធ នឹងបរិភោគបច្ច័យ ៤ ឲ្យឃើញថាជារបស់បដិកូល គួរខ្ពើមឆ្អើម ។

កាលប្រារព្ធប្រើប្រាស់ចីវរប្បច្ច័យ ឲ្យពិចារណាថា ៖

សព្វានិ បនិមានិ ចីវរានិ អជិគុច្ឆនីយានិ ឥមំ
បូតិកាយំ បត្វា អតិវិយ ជិគុច្ឆនីយានិ ជាយន្តិ

សំពត់ចីវរទាំងឡាយទាំងពួងនេះ ជារបស់មិនគួរខ្ពើមរអើមឡើយ លុះពាល់ត្រូវដល់កាយស្អុយនេះកាលណាហើយ ក៏កើតជារបស់គួរខ្ពើមរអើមក្រៃពេក ។

កាលប្រារព្ធបរិភោគបិណ្ឌបាតបច្ច័យ ពិចារណាថា :

សព្វោ បនាយំ បិណ្ឌបាតោ អជិគុច្ឆនីយោ ឥមំ
បូតិកាយំ បត្វា អតិវិយ ជិគុច្ឆនីយោ ជាយតិ

ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតទាំងពួងនេះ ជារបស់មិនគួរខ្ពើមរអើមឡើយ លុះពាល់ត្រូវដល់កាយស្អុយនេះកាលណាហើយ ក៏កើតជារបស់គួរខ្ពើមរអើមក្រៃពេក ។

កាលប្រារព្ធប្រើប្រាស់សេនាសនបច្ច័យ ពិចារណាថា:

សព្វានិ បនិមានិ សេនាសនានិ អជិគុច្ឆនីយានិ
ឥមំ បូតិកាយំ បត្វា អតិវិយ ជិគុច្ឆនីយានិ ជាយន្តិ

ទីសេនាសនៈទាំងឡាយទាំងពួងនេះ ជារបស់មិនគួរខ្ពើមរអើមឡើយ លុះពាល់ត្រូវដល់កាយស្អុយនេះកាលណាហើយ ក៏កើតជារបស់គួរខ្ពើមរអើមក្រៃពេក ។

កាលប្រារព្ធបរិភោគគិលានបច្ច័យ ពិចារណាថា:

សព្វោ បនាយំ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារោ
អជិគុច្ឆនីយោ ឥមំ បូតិកាយំ បត្វា
អតិវិយ ជិគុច្ឆនីយោ ជាយតិ

គ្រឿងបរិក្ខារជាទីរក្សានូវជីវិត គឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ ទាំងពួងនេះ ជារបស់មិនគួរខ្ពើមរអើមឡើយ លុះពាល់ត្រូវដល់

កាយស្អុយនេះ កាលណាហើយ ក៏កើតជារបស់គួរខ្ពើមរអើម ក្រៃពេក ។

តង្ខណិកប្បច្ចវេក្ខណៈ

តង្ខណិកប្បច្ចវេក្ខណៈនោះ គឺឲ្យពិចារណាក្នុងខណៈ ដែលបរិភោគនូវបច្ច័យ ៤ ។

កាលប្រើប្រាស់ចីវរប្បច្ច័យ ពិចារណាថាៈ

បដិសង្ខា យោនិសោ ចីវរំ បដិសេវាមិ
យាវទេវ សីតស្ស បដិឃាតាយ ឧណ្ហស្ស
បដិឃាតាយ ឌំសមកសវាតាតបសិរឹសបសម្ផស្សាន
បដិឃាតាយ យាវទេវ ហិរិកោបិនប្បដិច្ឆាទនត្ថំ

បព្វជិតគប្បីពិចារណាដោយឧបាយថា អញអាស្រ័យសេព គឺប្រើប្រាស់នូវសំពត់ចីវរ កំណត់ទុក ដើម្បីនឹងការពារនូវត្រជាក់ ដើម្បីនឹងការពារនូវកំដៅ ដើម្បីនឹងការពារនូវសម្ផស្សរបោមមូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ និងពស់តូច ពស់ធំទាំងឡាយ កំណត់ទុកដើម្បីនឹងបិទបាំងនូវអវយវៈដែលធ្វើនូវសេចក្ដីខ្មាសឲ្យកំរើក ។

កាលបរិភោគបិណ្ឌបាតប្បច្ច័យ ពិចារណាថាៈ

បដិសង្ខា យោនិសោ បិណ្ឌបាតំ បដិសេវាមិ
នេវ ទវាយ ន មទាយ ន មណ្ឌនាយ

នវិភូសនាយ យាវទេវ ឥមស្ស កាយស្ស
ឋិតិយា យាបនាយ វិហិំសុបរតិយា
ព្រហ្មចរិយានុគ្គហាយ ឥតិ បុរាណញ្ច វេទនំ
បដិហង្ខាមិ នវញ្ច វេទនំ ន ឧប្បាទេស្សាមិ
យាត្រា ច មេ ភវិស្សតិ អនវជ្ជតា ច
ផាសុវិហារោ ចាតិ ។

បព្វជិតគប្បីពិចារណាដោយឧបាយថា អញអាស្រ័យសេព គឺបរិភោគចង្ហាន់បិណ្ឌបាត ដើម្បីនឹងលេងដូចក្មេងអ្នកស្រុកក៏ទេ ដើម្បីនឹងឱ្យកើតបុរិសមានៈស្រវឹងដូចអ្នកប្រដាល់ក៏ទេ ដើម្បីនឹងប្រដាប់តាក់តែងរាងកាយដូចស្ត្រីក្នុងបុរីក៏ទេ ដើម្បីនឹងធ្វើឱ្យផូរផង់សម្បុរដូចអ្នកលេងរបាំក៏ទេ បរិភោគកំណត់ទុក ដើម្បីនឹងឱ្យតាំងនូវនៃកាយនេះ ដើម្បីនឹងញ៉ាំងជីវិតិន្ទ្រីយ៍ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឹងបំបាត់បង់នូវសេចក្តីលំបាក ដើម្បីនឹងអនុគ្រោះដល់ព្រហ្មចារ្យ៍ អញនឹងកំចាត់បង់នូវវេទនាចាស់ គឺសេចក្តីឃ្លានដែលមានហើយផង នឹងញាំងវេទនាថ្មី គឺឆ្អែតហួសប្រមាណមិនឱ្យកើតឡើងបានផង កិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃឥរិយាបថទាំងបួនក្តី សេចក្តីមិនមានទោស មានមិនច្រអូសកាយ មិនច្រអូសចិត្តជាដើមក្តី កិរិយានៅសប្បាយក្នុងឥរិយាបថទាំងបួនក្តី នឹងមានដល់អញ ដោយបានបរិភោគ នូវចង្ហាន់បិណ្ឌបាតនេះ ។

កាលប្រើប្រាស់សេនាសនប្បច្ច័យ ពិចារណាថា :

បដិសង្ខា យោនិសោ សេនាសនំ បដិសេវាមិ
យាវទេវ សីតស្ស បដិឃាតាយ ឧណ្ហស្ស
បដិឃាតាយ ឌំសមកសវាតាតបសិរឹសបសម្ផស្សានំ
បដិឃាតាយ យាវទេវ ឧតុបរិស្សយវិនោទនំ
បដិសល្លានារាមត្ថំ

បព្វជិតគប្បីពិចារណាដោយឧបាយថា អញអាស្រ័យសេព គឺបរិភោគប្រើប្រាស់នូវទីសេនាសនៈ កំណត់ទុក ដើម្បីនឹងការពារនូវត្រជាក់ ដើម្បីនឹងការពារនូវកំដៅ ដើម្បីនឹងការពារនូវសម្ផស្សរបោម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ និងពស់តូចពស់ធំទាំងឡាយ កំណត់ទុក ដើម្បីនឹងបន្ទោបង់នូវក្រវល់ក្រវាយ ដែលកើតអំពីរដូវ ហើយអភិរម្យសម្ងំនៅក្នុងកម្មដ្ឋាន ។

កាលបរិភោគគិលានប្បច្ច័យ ពិចារណាថា:

បដិសង្ខា យោនិសោ គិលានប្បច្ចយ-
ភេសជ្ជបរិក្ខារំ បដិសេវាមិ យាវទេវ
ឧប្បន្នានំ វេយ្យាពាធិកានំ វេទនានំ
បដិឃាតាយ អព្យាបជ្ឈបរមតាយាតិ

បព្វជិតគប្បីពិចារណាដោយឧបាយថា អញអាស្រ័យសេពគឺ

បរិភោគនូវគ្រឿងបរិក្ខារជាទីរក្សានូវជីវិត គឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ កំណត់ទុក ដើម្បីនឹងការពារនូវវេទនាទាំងឡាយដែលបៀតបៀនផ្សេងៗដែលកើតឡើងហើយ ដើម្បីប្រាសចាកទុក្ខខាំងជាធម្មតា ។

អតីតបច្ចវេក្ខណៈ

អតីតបច្ចវេក្ខណៈនេះ គឺឲ្យពិចារណានូវបច្ច័យ ៤ ក្នុងអតីតកាល គឺកាលដែលបរិភោគរួចហើយ ឲ្យបានមួយចប់ ពីរចប់ បុបីចប់ក៏បាន តែត្រូវពិចារណាក្នុងថ្ងៃនោះ គឺក្នុងវេលាយប់មួយថ្ងៃមួយ កុំឲ្យអរុណរះឡើងទាន់ ។

កាលដែលនឹងពិចារណានូវចីវរបច្ច័យ ឲ្យពិចារណាថា :

អជ្ជ មយា អបច្ចវេក្ខិត្វា យំ ចីវរំ បរិភុត្តំ តំ យាវទេវ សីតស្ស បដិឃាតាយ ឧណ្ហស្ស បដិឃាតាយ ឌំសមកសវាតាតបសិរិសបសម្ផស្សានំ បដិឃាតាយ យាវទេវ ហិរិកោបិនប្បដិច្ឆាទនត្ថំ

សំពត់ចីវរឯណា ដែលអញមិនបានពិចារណាហើយ ប្រើប្រាស់ហើយក្នុងថ្ងៃនេះ សំពត់ចីវរនោះអញប្រើប្រាស់ កំណត់ទុក ដើម្បីនឹងការពារនូវត្រជាក់ ដើម្បីនឹងការពារនូវកំដៅ ដើម្បីនឹងការពារនូវសម្ផស្សរបោម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃនិងពស់តូចពស់ធំ

ទាំងឡាយ កំណាត់ទុក ដើម្បីនឹងបិទបាំងនូវអវៈយវៈ ដែលធ្វើនូវសេចក្ដីខ្មាសឲ្យកំរើក ។

កាលដែលនឹងពិចារណានូវបិណ្ឌបាតប្បច្ច័យ ឲ្យពិចារណាដូច្នេះថា:

អជ្ជ មយា អបច្ចវេក្ខិត្វា យោ បិណ្ឌបាតោ បរិភុត្តោ
សោ នេវ ទវាយ ន មទាយ ន មណ្ឌនាយ
ន វិភូសនាយ យាវទេវ ឥមស្ស កាយស្ស
ឋិតិយា យាបនាយ វិហឹសុបរតិយា
ព្រហ្មចរិយានុគ្គហាយ ឥតិ បុរាណញ្ច វេទនំ
បដិហង្ខាមិ នវញ្ច វេទនំ ន ឧប្បាទេស្សាមិ
យាត្រា ច មេ ភវិស្សតិ អនវជ្ជតា ច
ផាសុវិហារោ ចាតិ ។

ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតឯណា ដែលអញមិនបានពិចារណាហើយ បរិភោគហើយក្នុងថ្ងៃនេះ ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតនោះ អញបរិភោគ ដើម្បីនឹងលេងដូចក្មេងអ្នកស្រុកក៏ទេ ដើម្បីនឹងឲ្យកើតបុរិសមានៈស្រវឹងដូចអ្នកប្រដាល់ក៏ទេ ដើម្បីនឹងប្រដាប់តាក់តែងកាយដូចស្រីក្នុងបុរីក៏ទេ ដើម្បីនឹងធ្វើឲ្យផូរផង់សម្បុរដូចអ្នកលេងរបាំក៏ទេ បរិភោគកំណាត់ទុកដើម្បីនឹងឲ្យតាំងនៅនៃកាយនេះ ដើម្បីនឹងញុំាងជីវិតិន្ទ្រិយឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឹងបំបាត់បង់នូវវេទនាចាស់

សេចក្ដីឃ្លានដែលមានហើយផង នឹងញាំងវេទនាថ្មី គឺឆ្អែតហួសប្រមាណ មិនឱ្យកើតឡើងបានផង កិរិយាប្រព្រឹត្តិទៅនៃឥរិយាបថទាំង៤ ក្ដី សេចក្ដីមិនមានទោស មានមិនច្រអូសកាយ មិនច្រអូសចិត្ត ជាដើមក្ដី កិរិយានៅសប្បាយក្នុងឥរិយាបថទាំង៤ ក្ដី នឹងមានដល់អាត្មាអញ ដោយបានបរិភោគនូវចង្ហាន់បិណ្ឌបាតនេះ។

កាលដែលនឹងពិចារណានូវសេនាសនប្បច្ច័យ ឲ្យពិចារណាដូច្នេះថា៖

អជ្ជ មយា អបច្ចវេក្ខិត្វា យំ សេនាសនំ បរិភុត្តំ តំ យាវទេវ សីតស្ស បដិឃាតាយ ឧណ្ហស្ស បដិឃាតាយ ឌំសមកសវាតាតបសិរីសបសម្ផស្សានំ បដិឃាតាយ យាវទេវ ឧតុបរិស្សយវិនោទនំ បដិសល្លានារាមត្ថំ

ទីសេនាសនៈឯណា ដែលអញមិនបានពិចារណាហើយ បរិភោគប្រើប្រាស់ហើយក្នុងថ្ងៃនេះ ទីសេនាសនៈនោះ អញបរិភោគកំណត់ទុកដើម្បីនឹងការពារនូវត្រជាក់ ដើម្បីនឹងការពារនូវកំដៅ ដើម្បីនឹងការពារនូវសម្ផស្ស របោម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ និងពស់តូច ពស់ធំទាំងឡាយ កំណត់ទុក ដើម្បីនឹងបន្ទោបង់នូវក្រវល់ក្រវាយដែលកើតអំពីរដូវ ហើយអភិរម្យសម្ងំនៅក្នុងកម្មដ្ឋាន ។

កាលដែលពិចារណានូវគិលានប្បច្ច័យ ឲ្យពិចារណាដូច្នេះថា:

អជ្ជ មយា អបច្ចវេក្ខិត្វា យោ គិលានប្បច្ចយភេ-
សជ្ជបរិក្ខារោ បរិភុត្តោ សោ យាវទេវ ឧប្បន្នានំ
វេយ្យាពាធិកានំ វេទនានំ បដិឃាតាយ អព្យា-
បជ្ឈបរមតាយាតិ

គ្រឿងបរិក្ខារជាទីរក្សានូវជីវិត គឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺឯណា ដែលអញមិនបានពិចារណាហើយ បរិភោគហើយក្នុងថ្ងៃនេះ គ្រឿងបរិក្ខារជាទីរក្សានូវជីវិត គឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺនោះ អញបរិភោគកំណត់ទុក ដើម្បីនឹងការពារនូវវេទនាទាំងឡាយ ដែលបៀតបៀនផ្សេងៗ ដែលកើតឡើងហើយ ដើម្បីប្រាសចាកទុក្ខខ្លាំងជាធម្មតា ។

បើនៅពេលទទួល ពេលប្រារព្ធដើម្បីនឹងបរិភោគ និងពេលបរិភោគបានពិចារណាដោយធាតុប្បច្ចវេក្ខណៈ បដិកូលប្បច្ចវេក្ខណា; តង្ខណិកប្បច្ចវេក្ខណៈរួចសព្វគ្រប់ហើយ នឹងមិនបាច់ពិចារណាក្នុងអតីតប្បច្ចវេក្ខណៈទៀតក៏បាន ។

បច្ច័យ ៤

វត្ថុដែលបព្វជិតត្រូវអាស្រ័យ បរិភោគ ប្រើប្រាស់ហើយទើបប្រព្រឹត្តទៅបាន ហៅថា បច្ច័យ ។ នោះមាន ៤ យ៉ាង គឺៈ

១- ចីវរប្បច្ច័យ បច្ច័យគឺគ្រឿងស្លៀកដណ្តប់ ។

២- បិណ្ឌបាតប្បច្ច័យ បច្ច័យ គឺចង្ហាន់បិណ្ឌបាត ។

៣- សេនាសនប្បច្ច័យ បច្ច័យ គឺសេនាសនៈ ។

៤- គិលានភេសជ្ជប្បច្ច័យ បច្ច័យ គឺថ្នាំសម្រាប់ព្យាបាលអ្នកជម្ងឺ ។

បច្ចវេក្ខណៈ ៤

លក្ខណៈសម្រាប់ពិចារណានូវបច្ច័យទាំង ៤ នោះ ហៅថា បច្ចវេក្ខណៈ ។ នោះមាន ៤ យ៉ាង គឺ;

១- ធាតុប្បច្ចវេក្ខណៈ ពិចារណានូវបច្ច័យថាគ្រាន់តែជាធាតុ ។

២- បដិក្កូលប្បច្ចវេក្ខណៈ ពិចារណានូវបច្ច័យថាជារបស់បដិក្កូល ។

៣- តំខណិកប្បច្ចវេក្ខណៈ ពិចារណានូវបច្ច័យក្នុងខណៈកំពុងប្រើប្រាស់ បរិភោគនោះ ។

៤- អតីតប្បច្ចវេក្ខណៈ ពិចារណានូវបច្ច័យដែលបាន បរិភោគកន្លងទៅហើយ ។

បច្ច័យមួយ ៗ មានបច្ចវេក្ខណៈបួន ៗ រួមត្រូវជាបច្ចវេក្ខណៈ ១៦ ។

បច្ចវេក្ខណកាល ៣

កាលដែលត្រូវពិចារណានូវបច្ច័យនោះ ៗ ហៅថា បច្ចវេក្ខណកាល មាន ៣ យ៉ាងគឺ :

១- បដិលាភកាល កាលដែលកំពុងបាន-កំពុងទទួល។

២- បរិភោគកាល កាលដែលកំពុងបរិភោគ ។

៣- អតីតកាល កាលដែលបានបរិភោគកន្លងហើយ ។

ដែនរបស់ប្រយោជន៍ ក្នុងបច្ច័យទាំង ៤

ចីវរបច្ច័យ

មានកំណត់ដែនរបស់ប្រយោជន៍ ៤ យ៉ាង គឺ :

១- សីតស្ស បដិឃាតាយ ដើម្បីការពារនូវត្រជាក់ ។

២- ឧណ្ហស្ស បដិឃាតាយ ដើម្បីការពារនូវក្ដៅ ។

៣- ឌំសមកសវាតាតបសិរីសបសម្ផស្សានំ បដិឃាតាយ ដើម្បីការពារនូវសម្ផស្ស របោម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ ពស់តូច និងពស់ធំៗទាំងឡាយ ។

៤– ហិរិឱត្តប្បសម្បន្នោ ដើម្បីទប់ទាំងអវៈយវៈ ដែលធ្វើនូវសេចក្ដីខ្មាសឲ្យកម្រើក ។

បិណ្ឌបាតប្បច្ច័យ

ចាត់ជាអង្គត្រូវឃាត់៤ យ៉ាង គឺ:

១– នេវ ទវាយ មិនមែនដើម្បីល្បែងលេងដូចក្មេងអ្នកស្រុក ។

២– ន មទាយ មិនមែនដើម្បីឲ្យកើតបុរិសមានៈស្រវឹងដូចអ្នកប្រដាល់ ។

៣– ន មណ្ឌនាយ មិនមែនដើម្បីប្រដាប់តាក់តែងរាងកាយដូចស្រ្តីក្នុងបុរី គឺស្ត្រីអ្នកក្រុង ។

៤– ន វិភូសនាយ មិនមែនដើម្បីស្អិតស្អាងរាងកាយឲ្យមានសម្បុរផូរផង់ដូចអ្នករាំ ។

ចាត់ជាដែនរបស់ប្រយោជន៍ ៨ យ៉ាង គឺ:

៥– ឥមស្ស កាយស្ស ឋិតិយា ដើម្បីឲ្យតាំងនៅនៃកាយនេះ ។

៦– យាបនាយ ដើម្បីញ៉ាំងជីវិតិន្ទ្រិយឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

៧– វិហឹសូបរតិយា ដើម្បីបំបាត់បង់នូវសេចក្ដីលំបាក ។

៨– ព្រហ្មចរិយានុគ្គហាយ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ព្រហ្មចរិយធម៌ ។

៩– ឥតិ បុរាណញ្ច វេទនំ បដិហង្ខា ដូច្នេះអាត្មាអញនឹងកំចាត់បង់នៅវេទនាចាស់ គឺសេចក្ដីឃ្លានដែលកើតហើយផង ។

១០– នវញ្ច វេទនំ ន ឧប្បាទេស្សាមិ អាត្មាអញនឹងមិនញាំងវេទនាថ្មី គឺឆ្អែតហួសប្រមាណឱ្យកើតឡើងបានផង ។

១១– យាត្រា ច មេ ភវិស្សតិ កិរិយាប្រព្រឹត្តិនៃឥរិយាបថទាំង ៤ នឹងមានដល់អាត្មាអញផង ។

១២– អនវជ្ជតា ច សេចក្ដីមិនមានទោសមានមិនច្រអូសកាយ ច្រអូសចិត្តជាដើម (នឹងមិនមានដល់អាត្មាអញផង) ។

បាត់ជាអានិសង្សមាន ១ គឺ :

១៣– ផាសុវិហារោ ច ការនៅសប្បាយក្នុងឥរិយាបថទាំង៤ (នឹងមានដល់អាត្មាអញ)ផង ។

អត្ថដែលត្រូវយក៤យ៉ាងខាងដើម សម្រាប់លះនូវឧបនិស្ស័យរបស់កិលេសគឺ :

អង្គទី១ សម្រាប់លះនូវឧបនិស្ស័យរបស់ មោហៈ

អង្គទី២ —,,— —,,— ទោសៈ

អង្គទី៣និងទី៤—,,— —,,— រាគៈ

អង្គក្រៅពីនេះ សម្រាប់កំណត់ដែនរបស់ប្រយោជន៍ប៉ុណ្ណោះ ។

សេនាសនប្បច្ច័យ

មានកំណត់ដែនប្រយោជន ៥ យ៉ាងគឺ :

១– សីតស្ស បដិឃាតាយ ដើម្បីការពារនូវត្រជាក់ ។

២– ឧណ្ហស្ស បដិឃាតាយ ដើម្បីការពារនូវកំដៅ ។

៣– ឌំសមកសវាតាតបសិរិសបសម្ផស្សានំ បដិឃាតាយ ដើម្បីការពារនូវសម្ផស្សនៃរបោម-មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ ពស់តូច នឹង ពស់ធំទាំងឡាយ ។

៤– ឧតុបរិស្សយវិនោទនំ ដើម្បីបន្ទោបង់នូវគ្រោះគ្រោះរាយដែលកើតអំពីរដូវ ។

៥– បដិសល្លានារាមត្ថំ ដើម្បីប្រមូលចិត្តអំពីអារម្មណ៍ផ្សេងៗ ហើយអភិរម្យសម្ងំនៅក្នុងកម្មដ្ឋាន ៕

គិលានភេសជ្ជប្បច្ច័យ

មានកំណត់ដែនរបស់ប្រយោជន៍តែ ១ យ៉ាងគឺ :

ឧប្បន្នានំ វេយ្យាពាធិកានំ វេទនានំ បដិឃា-តាយ អព្យាបជ្ឈបរមតាយ ដើម្បីការពារនូវទុក្ខវេទនាទាំងឡាយ ដែលបៀតបៀនផ្សេងៗ ដែលកើតឡើងហើយ ដរាបទៅដល់ត្រឹមប្រាសចាកសេចក្ដីទុក្ខ ។

បរិភោគ

ការបរិភោគប្រើប្រាស់នូវបច្ច័យ ចែកតាមប្រភេទរបស់បុគ្គលអ្នកបរិភោគប្រើប្រាស់មាន ៤ យ៉ាងគឺ :

១– ថេយ្យបរិភោគ បរិភោគដោយការលួច ។

២– ឥណបរិភោគ បរិភោគដោយជាប់បំណុល ។

៣– ទាយជ្ជបរិភោគ បរិភោគនូវមត៌ក ។

៤– សាមិបរិភោគ បានបរិភោគរបស់ជនជាម្ចាស់ ។

ថេយ្យបរិភោគ បានដល់ការបរិភោគប្រើប្រាស់នូវបច្ច័យរបស់ភិក្ខុ-សាមណេរទ្រុស្តសីល ។

ឥណបរិភោគ បានដល់ការបរិភោគប្រើប្រាស់នូវបច្ច័យរបស់ភិក្ខុ - សាមណេរមានសីល តែពុំបានពិចារណាដោយបច្ចវេក្ខណៈណាមួយ ។

ទាយជ្ជបរិភោគ បានដល់ការបរិភោគប្រើប្រាស់នូវបច្ច័យរបស់សេក្ខបុគ្គល ៧ ពួក មានសោតាបន្នបុគ្គលជាដើម ។

សាមិបរិភោគ បានដល់ការបរិភោគប្រើប្រាស់នូវបច្ច័យរបស់អសេក្ខបុគ្គល គឺព្រះខីណាស្រព ។

អតិរេកលាភ

ចីវរប្បច្ច័យ

បព្វជិត, កាលបើមានចីវរដាច់ដាច ពុំអាចនឹងប្រើប្រាស់បានទេ, ត្រូវឲ្យស្លៀកដណ្តប់សំពត់បង្សុកូល ។ ប៉ុន្តែបើមាន អតិរេកលាភ គឺសំពត់ជាលាភពិសេសផ្សេង ក្រៅពីនោះក៏ប្រើប្រាស់ចុះ ។ សំពត់ជាអតិរេកលាភនោះ មាន ៦ យ៉ាងគឺ :

១— ខោមំ សំពត់សំបកឈើ ។
២— កប្បាសិកំ សំពត់អម្បោះ ។
៣— កោសេយ្យំ សំពត់សូត្រ ។
៤— កម្ពលំ សំពត់រោមសត្វ ។
៥— សាណំ សំពត់ត្បាញដោយសរសៃធ្មៃជាដើម។
៦— ភង្គំ សំពត់ត្បាញលាយចំរុះសូត្រ, អម្បោះ ។ល។

បិណ្ឌបាតប្បច្ច័យ

បព្វជិត ចិញ្ចឹមជីវិតដោយបិណ្ឌិយាលោបនភោជន គឺចង្ហាន់ដែលបានមកដោយដើរបិណ្ឌបាត ។ ប៉ុន្តែបើមានអតិរេកលាភ គឺចង្ហាន់ជាលាភពិសេសផ្សេង ក្រៅពីនោះក៏ឲ្យឆាន់ចុះ ។ ចង្ហាន់ជាអតិរេកលាភនោះ មាន ៧ យ៉ាងគឺ :

១- សង្ឃភត្តំ ភត្តប្រគេនចំពោះសង្ឃ ។

២- ឧទ្ទេសភត្តំ ភត្តសង្ឃសំដែងចំពោះភិក្ខុ ១ រូបឬពីររូប ។

៣- និមន្តនំ ភត្តទាយកនិមន្តឆាន់ តាមសទ្ធា ។

៤- សលាកភត្តំ ភត្តប្រគេនដោយចាប់ស្លាក ។

៥- បក្ខិកំ ភត្តប្រគេនខាងខ្នើត ឬ ខាងរនោច ។

៦- ឧបោសថិកំ ភត្តប្រគេនក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ។

៧- បាដិបទិកំ ភត្តប្រគេនក្នុងថ្ងៃ ១ កើត ឬ ១ រោច ។

សេនាសនប្បច្ច័យ

បព្វជិត ត្រូវយកម្លប់ឈើជាលំនៅ ។ ប៉ុន្តែបើមានអតិរេកលាភ គឺលំនៅជាលាភពិសេសផ្សេង ក្រៅពីនោះក៏ឲ្យនៅអាស្រ័យចុះ ។ លំនៅជាអតិរេកលាភនោះ មាន ៥ យ៉ាងគឺ :

១- វិហារោ កុដិធំ ឬ សាលា ។

២- អឌ្ឍយោគោ បង្ហា ។

៣- បាសាទោ ប្រាសាទ ឬ កុដិថែវមានជាន់ច្រើន ។

៤- ហម្មិយំ ប្រាសាទមានកំពូលឬឥតកំពូលឬកំថែវទាប។

៥- គុហា រូងភ្នំ ។

ភេសជ្ជប្បច្ច័យ.

បព្វជិត ត្រូវឧស្សាហ៍ឆាន់ថ្នាំរម្ងាប់រោគត្រាំទឹកមូត្រ ។ ប៉ុន្តែបើមានអតិរេកលាភ គឺភេសជ្ជៈជាលាភពិសេសផ្សេង ក្រៅពីនោះក៏ឲ្យឆាន់ចុះ ។ ភេសជ្ជៈជាអតិរេកលាភនោះ មាន ៥ យ៉ាងគឺ :

១– សប្បិ ទឹកដោះរាវ ។

២– នវនីតំ ទឹកដោះខាប់ ។

៣– តេលំ ប្រេង ។

៤– មធុ ទឹកឃ្មុំ ។

៥– ផាណិតំ ស្ករអំពៅ ។

កាលិក ៤ យ៉ាង

វត្ថុដែលបរិភោគក្នុងកាល ឬប្រកបដោយកាលហៅថា កាលិក

មាន ៤ យ៉ាងគឺ :

១– យាវកាលិក
២– យាមកាលិក
៣– សត្តាហកាលិក
៤– យាវជីវិក

ក - វត្ថុទទួលប្រគេនហើយ ទុកឆាន់តាំងពីអរុណរះឡើងដរាប ដល់ថ្ងៃត្រង់ អស់អំណាចហៅថា យាវកាលិក បានដល់ ខាទនីយ: និងភោជនីយាហា គឺបន្លែ និង ចំអាប ត្រី សាច់ អង្ករ ជាដើម ។

ខ - វត្ថុទទួលប្រគេនហើយ ទុកឆាន់បានតែត្រឹម ១ ថ្ងៃ ១ យប់ ហៅថា យាមកាលិក បានដល់ទឹក អដ្ឋបាន ៨ យ៉ាងគឺ

១– អម្ពបានំ ទឹកផ្លែស្វាយ ។
២– ជម្ពុបានំ ទឹកផ្លែព្រីង ។
៣– ចោចបានំ ទឹកផ្លែចេកមានគ្រាប់ ។
៤– មោចបានំ ទឹកផ្លែចេកឥតគ្រាប់ ។
៥ មធុបានំ ទឹកផ្លែស្រគំ ។

៣–គេលំ ប្រេង

៤– មធុ ទឹកឃ្មុំ

៥ – ផាណិតំ ស្ករអំពៅ

ឃ – វត្ថុទទួលប្រគេនហើយ ទុកឆាន់ទាល់តែអស់ ហៅថា យាវជីវិក បានដល់ ថ្នាំកែរោគផ្សេងៗ បុថ្នាំផ្សំពីឫសឈើ មើមឈើ ស្លឹកឈើ និងផ្លែឈើ ដូចជា :

១– ហលិទ្ទំ មើមរមៀត

២– សិង្គវេរំ មើមខ្ញី

៣–វចំ មើមលំពាន់

៥– វចត្ថំ មើមប្រស់

៤_ អតិវិសំ មើមអាចម៍ឆ្កែស

៦– កដុករោហិណី មើមរំដេង

៧– ឧសីរំ មើមស្បូវភ្លាំង

៨– ភទ្ទមុត្តកំ មើមស្មៅក្រវាញជ្រូក

ថ្នាំផ្សំពីស្លឹកដូចជា :

១– និម្ពបណ្ណំ ស្លឹកស្ដៅ

២– កុដជបណ្ណំ ស្លឹកស្លែងគង់

៣–បដោលបណ្ណំ ស្លឹកអម្បែងថ្ងៃ

៤_ សលសិបណ្ណំ ស្លឹកម្រះព្រៅឬជីរលើងលាក់

៥_ កប្បាសិបណ្ណំ ស្លឹកកប្បាសជាដើម ។

ថ្នាំផ្សំពីផ្លែឈើ ដូចជា:

១_ ពិលង្គំ ផ្លែពិលង្គ

២– ពិប្បលិ ផ្លែដីប្លី

៣_ មរិចំ ផ្លែម្រេច

៤_ ហរីតកំ ផ្លែសម៉

៥– ពិភីតកំ ផ្លែសម៉ពិភេក

៧– អាមលកំ ផ្លែកន្ទួតព្រៃ

៨– គោដ្ឋផលំ ផ្លែក្រវាញ ជាដើម ។

កាលិកលាយគ្នា

កាលិកខ្លះលាយនឹងកាលិកដទៃ មានកំណត់ឲ្យប្រើបានត្រឹមកាលរបស់កាលិកដែលមានកាលខ្លី ឧទាហរណ៍ ថ្នាំបុកផង់ជាយាវជីវិក យកទៅប្រលាយនឹងទឹកឃ្មុំជាសត្តាហកាលិក ថ្នាំនោះក៏មានកាលត្រឹម ៧ ថ្ងៃទៅតាមគ្នា ។ គ្រឿងទេសដូចជាក្រវាញ កាន់ក្លូ ជាយាវជីវិក គេតាក់តែងស្ងោរនិងបាយដែលរាំងដោយខ្ទិះដូង ក៏ក្លាយទៅជាយាវកាលិកតាមគ្នា ។

សត្តាហកាលិក និងយាវជីវិក ដែលទទួលប្រគេនមួយយប់ហើយ លោកហាមមិនឲ្យយកទៅលាយនឹងយាវកាលិកឆាន់ទេ ឧបមា: យកស្ករ ដែលទទួលប្រគេនទុកមួយយប់ហើយឆាន់ជាមួយនំ ។ លោកហាមក្នុង សត្តសតិកក្ខន្ធក: ពោលក្នុងគ្រាធ្វើទុតិយសង្គាយនា ។ គម្ពីរចូឡវគ្គ លោកប្រាប់ថាត្រូវទោស ព្រោះឆាន់របស់ជា សន្និធិ លាយជាមួយទឹក អដ្ឋបាន: ។

ស្រូវ ៧ យ៉ាង

ទ្រង់អនុញ្ញាត ទឹកផ្លែឈើគ្រប់យ៉ាង វៀរតែផ្លែស្រូវ ៧ យ៉ាង ចេញ ធ្វើទឹកអដ្ឋបាន ពុំបាន ។ ស្រូវ ៧ យ៉ាងគឺ :

១– សាលិ ស្រូវសាលី

២– វីហិ ស្រូវខ្សាយ

៣– យវោ ស្រូវដំណើប

៤– គោធុមោ ស្រូវងៃ

៥– កង្គុ ម្តៅ

៦– វរកោ ពោត-ស្គួយ ឬស្មៅកន្ទុយដំរី

៧– កុទ្រូសកោ ស្មៅគែលលក ។

មហាផល ៩ យ៉ាង

ផ្លែឈើធំ ៗ ហៅថា មហាផល ៗ នេះទ្រង់ហាមមិនឲ្យធ្វើទឹកអដ្ឋបានដែរ ។ មហាផលនោះមាន ៩ យ៉ាងគឺ :

១– នាឡិកេរផលំ ផ្លែដូង

២– តាលផលំ ផ្លែត្នោត

៣– បនសផលំ ផ្លែខ្នុរ

៤– លពុជផលំ ផ្លែខ្នុរសម្ល

៥– តិបុសផលំ ផ្លែឪឡឹក

៦– ឫស្សីដលំ ផ្លែក្រសក់

៧– ឯឡាលុកផលំផ្លែត្រឡាច

៨– ភុម្ភណ្ឌផលំ ផ្លែល្ពៅ

៩– អាលាពុផលំ ផ្លែឃ្លោក ។

វត្ត

ទំនៀមទម្លាប់ បវេណីដែលភិក្ខុ- សាមណេរគួរប្រព្រឹត្ត ក្នុងកាល នោះ ៗ ក្នុងទីឋាន កិច្ច និងបុគ្គល ហៅថា វត្ត ចែកចេញជា ៣ យ៉ាងគឺៈ

១– កិច្ចវត្ត វត្តគឺកិច្ចដែលគួរធ្វើ

២– ចរិយាវត្ត វត្តគឺមារយាទគួរប្រព្រឹត្ត

៣– វិធីវត្ត វត្តគឺបវេណី ។

កិច្ចវត្ត បានដល់ករណីយកិច្ចដែលបព្វជិតគប្បីធ្វើចំពោះបុគ្គល និង ទីឋាន ដូចអាគន្តុកវត្ត និងសេនាសនវត្ត ជាដើម ។

ចរិយាវត្ត បានដល់អាចារៈ ដែលឲ្យរក្សាដោយការសង្រួម ដូចជាមិនចាប់ពាល់សស្ត្រាវុធ ជាដើម ។

វិធីវត្ត បានដល់បែបផែន ដែលឲ្យធ្វើ ដូចត្រងចីពរ បត់សំពត់ ប្រើបាត្រជាអាទិ៍ ។

កិច្ចវត្តមាន ១០ យ៉ាងគឺ:

១– ភិក្ខុ-សាមណេរ ជាសទ្ធិវិហារិក គួរយកចិត្តទុកដាក់បំរើឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្លួន អស់កាលដែលអាស្រ័យនៅនឹងលោក។

២– ភិក្ខុជាឧបជ្ឈាយ៍ មានចិត្តអើពើតបសទ្ធិវិហារិកវិញ អស់កាលដែលសទ្ធិវិហារិកនៅជាមួយ ។

៣– ភិក្ខុ-សាមណេរ ជាអាគន្តុកៈត្រូវប្រព្រឹត្តឱ្យសមគួរជាភ្ញៀវ ។

៤– ភិក្ខុ-សាមណេរ ជាម្ចាស់ទីកន្លែង កាលបើមានអាគន្តុកៈ ត្រូវធ្វើបដិសណ្ឋារៈដោយសមគួរ ។

៥– ភិក្ខុ-សាមណេរ មុននឹងចេញទៅទីដទៃ ត្រូវរៀបចំទុកដាក់គ្រឿងសម្ភារៈឱ្យស្អាត ។

៦– មុនចូលបិណ្ឌបាតក្នុងលង្វែកភូមិ គួរប្រព្រឹត្តខ្លួនឱ្យត្រឹមត្រូវតាមទំនៀម ។

៧– ឆាន់អាហារ គួរប្រព្រឹត្តឱ្យត្រឹមត្រូវ ។

៨– ភិក្ខុ-សាមណេរមានមូប់ឈើជាអាសនៈ តែបើក្នុងវស្សា ត្រូវរកសេនាសនៈដែលជាទីគត់ភ្លៀង ដែលមនុស្សធ្វើឬធ្វើដោយខ្លួនឯង ។

៩– ភិក្ខុ-សាមណេរ គួររក្សាឱ្យស្អាតក្នុងវច្ចកុដិ ។

១០–ត្រូវជួយព្យាបាលភិក្ខុ–សាមណេរ ដែលមានអាពាធ តាមកាលគួរ ។

បរិយាវត្ត

បរិយាវត្តនេះ ពោលដោយសង្ខេបមាន ១០ យ៉ាងគឺ:

១–មិនឲ្យជាន់ផ្ដល់សំពត់ស ដែលគេលាតក្នុងទីនិមន្ត ។

២–មិនទាន់បានពិចារណាជាមុនកុំអាលអង្គុយលើអាសនៈ។

៣–មិនត្រូវអង្គុយលើអាសនៈវែងជាមួយនឹងស្ត្រី ឬ មនុស្សខ្ទើយ តែបើអង្គុយជាមួយមនុស្សមានអាសនៈមិនស្មើគ្នាបាន ។

៤–ភិក្ខុ-សាមណេរកំពុងឆាន់មិនត្រូវក្រោកចោល ។

៥–មុនសឹងសំរាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ត្រូវបិទទ្វារ ។

៦–មិនត្រូវបន្ទោបង់ឧច្ចារៈ បស្សាវៈ ចោលសម្រាមឬរបស់ជាសំណល់ទៅក្រៅជញ្ជាំងឬក្រៅកំពែង ។

៧–មិនត្រូវឡើងដើមឈើ វៀរលែងតែមានកិច្ច ដូចជាវង្វេងផ្លូវ ។

៨–មិនត្រូវទៅមើលរាំ ស្ដាប់ច្រៀងឬប្រគំ ។

៩–មិនត្រូវសូត្រធម៌ ដោយសម្លេងច្រៀងដ៏វែង ៗ ។

១០–មិនត្រូវចាប់ពាល់វត្ថុជាអនាមាសៈ ៦ យ៉ាង ។

វត្ថុអនាមាសៈ

វត្ថុដែលមិនគួរចាប់ពាល់ ហៅថា វត្ថុអនាមាសៈ ចែកចេញជា ៦ យ៉ាងគឺ:

១- ស្ត្រីព្រមទាំងគ្រឿងតែងខ្លួនរបស់ស្ត្រី និងរូបរាងដែលធ្វើមានទ្រង់ទ្រាយជាស្ត្រី ។

២- មាស-ប្រាក់ និងរតនៈ ។

៣- សស្ត្រាវុធផ្សេងៗជាគ្រឿងប្រទូស្តនៃរាងកាយ ឯគ្រឿងធ្វើការងារ ដូចជាពូថៅជាដើម មិនរាប់បញ្ចូលក្នុងពួកនេះទេ ។

៤- គ្រឿងដាក់ចាប់សត្វលើគោក ក្នុងទឹក ។

៥- គ្រឿងប្រគំគប់ចែប ។

៦- គ្រាប់ស្រូវនិងផ្លែឈើ ដែលជាប់នៅនឹងដើម ។

វិធីវត្ត

បែបផែនទំនៀមទម្លាប់ ដែលភិក្ខុ-សាមណេរ គួរប្រព្រឹត្ត ប្រតិបត្តិតាម ហៅថា វិធីវត្ត ។ វិធីវត្តនេះ លោកពោលជាបែបផែនមិនស្ថិតស្ថេរ តែងផ្លាស់ប្តូរ ទៅតាម កាលៈទេសៈ ៗ វិធីបត់ចីពរ គឺមិនឲ្យបត់កាច់ចំកណ្តាល របៀបទុកចីពរលើខ្សែស្បៀង, វិធីទុកបាត្រ វិធីដុតទ្រនាប់ជើងដោយសំពត់សូត្រមុន ហើយសឹមយកសំពត់ទទឹក ដូចជាខាងក្រោយ ជាដើម ទាំងអស់នេះ ហៅថា វិធីវត្ត ។

អធិដ្ឋាន

ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យសាមណេរ ប្រើប្រាស់បរិក្ខារដូចជាកិក្ខុដែរ វៀរលែងតែសង្ឃាដី និងនិសីទនៈ ។ ដូច្នេះ បរិក្ខារដែលត្រូវប្រើប្រាស់នេះ ត្រូវអធិដ្ឋាន ប្រែថា តាំងទុក ៗ មុនអធិដ្ឋាន សាមណេរគប្បីយកសំពត់នោះ ទៅបោកជ្រលក់ឲ្យបានស្អាតរួចហើយ រៀបចំបត់ឲ្យរៀបរយ ។ បន្ទាប់មកត្រូវយកដៃខ្មៅ ឬវត្ថុដែលអាចគូសចំណាំបាន ផ្ចិតនៅលើជាយសំពត់ ដែលបំរុងនឹងអធិដ្ឋាន មានទំហំកុំឲ្យលើសពីភ្នែកមាន់ ដោយសូត្របាលីថា :

ឥមំ ពិន្ទុកប្បំ ករោមិ ។

ទុតិយម្បិ ឥមំ ពិន្ទុកប្បំ ករោមិ ។

តតិយម្បិ ឥមំ ពិន្ទុកប្បំ ករោមិ ។

ប្រែថា : អាត្មាអញធ្វើនូវគ្រឿងសំគាល់ដោយចំណុចនេះ ។

. . . . អស់វារៈពីរដងផង ។

. . . . អស់វារៈ បីដងផង ។

រួចហើយ ចាប់សំពត់នោះលើកឡើង សូត្រអធិដ្ឋានតាមឈ្មោះ ៗ បើអធិដ្ឋាន ចីវរជាឧត្តរាសង្គៈ (ចីពរ) សូត្រថា : ឥមំ ឧត្តរាសង្គំ អធិដ្ឋាមិ ប្រែថា អាត្មាអញតាំងទុកនូវសំពត់ ឧត្តរាសង្គៈ នេះ ឬថា "អាត្មាអញអធិដ្ឋាននូវសំពត់នេះជា ឧត្តរាសង្គៈ គឺចីពរ" ។

បើអធិដ្ឋានបរិក្ខារដទៃទៀត គប្បីលើកយកបទ ឧត្តរាសង្គំ ចេញ ហើយបញ្ចូលទៅតាមឈ្មោះដូច្នេះ :

អន្តរវាសកំ នូវស្បង់
វស្សិកសាដិកំ នូវសំពត់ងូតទឹកភ្លៀង
ឧទកសាដិកំ នូវសំពត់ងូតទឹក
មុខបុញ្ឆនចោឡំ នូវកន្សែងជូតមុខ
កណ្ឌុប្បដិច្ឆាទឹ នូវសំពត់រុំដំបៅ

កាលនឹងអធិដ្ឋាន បើបរិក្ខារដែលអធិដ្ឋានមុននៅ ហើយត្រូវការផ្លាស់ជាថ្មី គប្បីដកអធិដ្ឋានចេញសិន ។ ការដកនេះ ហៅថា បច្ចុទ្ធរណៈ ។ លើកសំដែង ឧត្តរាសង្គៈជាគំរូយ៉ាងថា ឥមំ ឧត្តរាសង្គំ បច្ចុទ្ធរាមិ ប្រែថា អាត្មាអញដក ឧត្តរាសង្គៈនេះ ។ បរិក្ខារដទៃទៀតមានទំនងដូចគ្នា ប្លែកតែឈ្មោះ ។

ចំណាំ: តាមទំនៀម មុនអធិដ្ឋាន គប្បីធ្វើនមស្សការសូត្រ នមោ ៣ចប់ ។

អធិដ្ឋាន មាន ២ យ៉ាងគឺ :

អធិដ្ឋានដោយកាយ ១
អធិដ្ឋានដោយវាចា ១ ។

អធិដ្ឋានដោយកាយនោះ គឺយកដៃចាប់ឬអង្អែលបរិក្ខារដែលអធិដ្ឋាន

នោះត្រូវសេចក្តីចង់ចិត្តតាមតែក្នុងអធិដ្ឋានខាងដើម ។

អធិដ្ឋានដោយវាចា គឺបញ្ចេញសំឡេងអធិដ្ឋាន មិនចាប់ពាល់របស់ដោយកាយក៏បាន ចែកចេញទៅជា ២ គឺ:

អធិដ្ឋាន ក្នុងហត្ថបាស ១

អធិដ្ឋាន ក្រៅហត្ថបាស ១

បរិក្ខារនៅខាងក្នុង ២ ហត្ថ ១ ចំអាម ឬ ១ ហត្ថ គប្បីប្រើអធិដ្ឋានក្នុងហត្ថបាសបញ្ចេញវាចាតាមបែបនោះ ។ បើរបស់នៅឃ្លាតឆ្ងាយគប្បីប្រើអធិដ្ឋានក្រៅហត្ថបាស បញ្ចេញវាចាថា ឯតំ ឧត្តរាសង្គំ អធិដ្ឋាមិ ប្រែថា អាត្មាអញអធិដ្ឋាននូវសំពត់នុ៎ះឲ្យជាឧត្តរាសង្គៈ ។ បរិក្ខារក្រៅពីនេះ មានទំនងដូចគ្នា ។

ដាច់អធិដ្ឋាន

បរិក្ខារដែលសាមណេរអធិដ្ឋាន ដោយឈ្មោះដូចពោលមកហើយ នឹងដាច់អធិដ្ឋានទៅវិញ ដោយហេតុ ៩ យ៉ាងគឺ:

១ — ឲ្យដល់អ្នកដទៃ

២ — ចោរលួចឬដណ្តើមយកទៅ

៣ — មិត្រកាន់យកដោយសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល

៤ — ម្ចាស់បរិក្ខារប្រែភាវៈជាមនុស្សថោកទាប ដូចជាត្រូវនាសនង្គៈ ឬចូលលទ្ធិដទៃ ។

៥– លាចាកសិក្ខា

២– ធ្វើកាលកិរិយា

៣– ប្រែភេទប្រុសជាស្ត្រីក្នុងរឿងវិនីតវត្ថុនៃបារាជិក

៤– ដកចេញពីអធិដ្ឋាន

៩ –ដាច់ធ្លុះជាប្រហោងប៉ុនខ្នងក្រចកកូនដៃមិនមានសរសៃអម្បោះក្នុងចន្លោះ រាប់អំពីជាយសំពត់ចូលទៅខាងបណ្ដោយ ១ ចំអាម ខាងទទឹង ៥ ធ្នាប់ ។

•

ជាលីយភត្ត

កិច្ចយកវត្ត ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ឬអាចារ្យនេះ ជាទំនៀមបព្វជិតក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយមានតំណាលផង ។ ឯរបៀបយកវត្តនោះ មានដូចតទៅ ៖

សទ្ធិវិហារិក ឬ អន្តេវាសិក គប្បីកាន់យកគ្រឿងសក្ការៈ មានទៀន ធូប ផ្កា ជាដើម ចូលទៅរកព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ឬអាចារ្យ ប្រគេនគ្រឿងសក្ការៈនោះទៅលោក ហើយក្រោកឈរឡើងសូត្រថា ៖

ឩកាស វន្ទាមិ ភន្តេ សព្វំ អបរាធំ ខមថ មេ ភន្តេ មយា កតំ បុញ្ញំ សាមិនា អនុមោទិតព្វំ សាមិនា កតំ បុញ្ញំ មយ្ហំ ទាតព្វំ សាធុ សាធុ អនុមោទាមិ ។

ប្រែមានក្នុងបព្វជ្ជាវិធីខាងដើម ។ រួចហើយ អង្គុយច្រហោងប្រណម្យអញ្ជលី សូត្រថា ៖

សព្វំ អបរាធំ ខមថ មេ ភន្តេ ។

ក្រាបចុះ សូត្រថា ៖

ឩកាស ទ្វារត្តយេន កតំ សព្វំ អបរាធំ ខមថ មេ ភន្តេ ។

ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ឬអាចារ្យ លោកឲ្យពរ សព្ទសាធុការឲ្យបានចំរុងចំរើនព្រះពុទ្ធសាសនា ឬលោកសូត្រពុទ្ធពរ ៤ ប្រការជាដើម ។

គប្បីទទួលតបថា :

ឱកាស ខមាមិ ភន្តេ ។

ក្រោកឈរឡើងប្រណម្យអញ្ជលី សូត្រថា :

វន្ទាមិ ភន្តេ ។ល។ សាធុ សាធុ អនុមោទាមិ ។

ចប់ពិធីយកវត្តតែប៉ុណ្ណេះ ។

ការចូលវស្សា

តាមទំនៀមព្រះពុទ្ធសាសនា, កែដល់វស្សានរដូវហើយ គឺចាប់តាំងពីថ្ងៃ ១ រោច ខែ អាសាឍ រហូតទល់នឹងថ្ងៃ ១៥ កើត ខែកត្តិក រយៈកាល ៤ ខែនេះ ភិក្ខុសាមណេរ ពុំត្រូវត្រាច់ចររហេតរហូតទេ ត្រូវរកទីលំនៅឈប់សំរាកមួយកន្លែង អស់ថិរវេលា ៣ ខែ ដែលលោកហៅថា ចាំវស្សា ។

ការចាំវស្សាមាន ២ លើកគឺ:

លើកដំបូង, ភិក្ខុ-សាមណេរត្រូវចូលវស្សាពីថ្ងៃ ១ រោច ខែអាសាឍ ឬទុតិយាសាឍ រហូតទល់នឹងថ្ងៃ ១៥ កើត ខែអស្សុជ ។ ចូលរបៀបនេះហៅថា បុរិមិកាវស្សា ។

លើកក្រោយ, ចូលវស្សាពីថ្ងៃ ១ រោចខែស្រាពណ៍ រហូតទៅទល់ថ្ងៃ ១៥ កើត ខែកត្តិក ។ ចូលរបៀបនេះហៅថា បច្ឆិមិកាវស្សា

បាលីចូលវស្សា

នៅថ្ងៃចូលវស្សា សាមណេរទាំងឡាយមិនត្រូវដើរចេញពីអាវាសទៀយ គប្បីជួយរៀបចំអាវាស ទីបរិវេណ ព្រះវិហារ ដំកល់ទឹកឆាន់ ទឹកប្រើប្រាស់ប្រគេនភិក្ខុសង្ឃ បន្ទាប់ពីភិក្ខុសង្ឃចូលវស្សារួចហើយ សាមណេរ គប្បីប្រជុំគ្នាក្នុងព្រះវិហារ អធិដ្ឋានចូលវស្សាព្រមគ្នាថា :

ឥមស្មឹ អាវាសេ ឥមំ តេមាសំ វស្សំ ឧបេម

ប្រែថា៖ យើងទាំងឡាយនៅចាំវស្សារបស់ខែ៣នេះ ក្នុងអាវាស នេះ ។ ថាតែត្រឹមបាលី ៣ ដង ប្រែមិនបាច់ថាទេ ។

សត្តាហករណីយៈ

*សាមណេរចូលវស្សាក្នុងទីណាហើយ ត្រូវនៅរក្សាត្រាក្នុងទីនោះ **គ្រប់កំណត់** ៣ ខែ; បើមានធុរៈគេចចេញដើរបាន តែត្រូវវិលមកវិញឲ្យបានមុនថ្ងៃរះក្នុងថ្ងៃទី ៧ ។*

បើមានធុរៈចំពោះ មាតា - បិតា និងភិក្ខុ - សាមណេរដែលខ្លួនបានដឹងហើយ សាមណេរអាចលើកសត្តាហៈទៅបាន ដោយមិនបាច់មានការនិមន្តទេ; តែបើ ឧបាសក សិកា បង ប្អូន ញាតិ មានធុរៈ លុះណាតែមានការនិមន្តទើបទៅដោយសត្តាហៈបាន ។ មុននឹងចេញពីអាវាស ត្រូវអធិដ្ឋានថា :

សចេ មេ អន្តរាយោ នត្ថិ, សត្តាហព្ភន្តរេយេវ បុន និវត្តិស្សាមិ ។

ទុតិយម្បិ សចេ មេ ។ល។ និវត្តិស្សាមិ ។
តតិយម្បិ សចេ មេ ។ល។ និវត្តិស្សាមិ ។

ប្រែថា ; បើមិនមានអន្តរាយដល់អាត្មាអញទេ, អាត្មាអញនឹងត្រឡប់មកវិញ ក្នុងរវាងសត្តាហៈពុំខាន ។

.... ជាគំរប់ពីរដងផង ។

.... ជាគំរប់បីដងផង ។

ការលាសិក្ខា

ភិក្ខុ - សាមណេរ អ្នកនឿយណាយក្នុងការប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មានប្រាថ្នានឹងត្រឡប់មកកាន់ភេទជាគ្រហស្ថ រមែងធ្វើបានដោយការលាសិក្ខា ។

ឯការលាសិក្ខានោះ ក្នុងគម្ពីរកង្ខាវិតរណីបឋមបារាជិក សំដែងថា ត្រូវប្រកបអង្គ ៦ យ៉ាងគឺ :

ចិត្ត ១, ខេត្ត ១, កាល ១,

បយោគ ១, បុគ្គល ១, វិជាននៈ ១ ។

១ – ចិត្ត

អ្នកលាសិក្ខា ត្រូវធ្វើដោយតាំងចិត្ត ដើម្បីលាសិក្ខាពិត ៗ បើគ្រាន់តែជាលេងឬទន្ទេញពាក្យលា ពោលដោយការរៀន ឬក៏សំដែងនៃយកជា មិនរាប់ថាលាទេ ។

២ – ខេត្ត

សំដៅយក ខេត្តបទ ២២ យ៉ាងគឺ: ខេត្តបទសម្រាប់ពោលលា ១៤ យ៉ាង និងខេត្តបទ សម្រាប់ទទួលភេទថាកពី ៨ យ៉ាង ។ ខេត្តបទសម្រាប់ពោលលា ១៤ យ៉ាងនោះគឺ :

- ពុទ្ធំ បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំសូមលាព្រះពុទ្ធ ១
- ធម្មំ បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំសូមលាព្រះធម៌ ១
- សង្ឃំ បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំសូមលាព្រះសង្ឃ ១
- សិក្ខំ បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំសូមលាសិក្ខា ១
- វិនយំ បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំសូមលាវិន័យ ១
- បាតិមោក្ខំ បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំសូមលាបាតិមោក្ខ ១
- ឧទ្ទេសំ បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំសូមលាឧទ្ទេស ១
- ឧបជ្ឈាយំ បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំសូមលាព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ១
- អាចរិយំ បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំសូមលាអាចារ្យ ១
- សទ្ធិវិហារិកំ បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំសូមលាសទ្ធិវិហារិក ១
- អន្តេវាសិកំ បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំសូមលាអន្តេវាសិក ១
- សមានុបជ្ឈាយកំ បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំសូមលាសមានុបជ្ឈាយក៍ ១
- សមានាចរិយកំ បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំសូមលាសមានាចរិយក៍ ១
- សព្រហ្មចារី បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំសូមលាសព្រហ្មចារី ១

ខេត្តបទសម្រាប់ទ្រទ្រង់ភេទជាថ្មី ៨ យ៉ាងនោះគឺ:

- គិហីតិ មំ ធារេថ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាគ្រហស្ថ ១ ។

– ឧបាសកោវតិ មំ ធារេថ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាឧបាសក ១ ។

– អារាមិកោវតិ មំ ធារេថ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាអារាមិកជន ១ ។

– សាមណេរោវតិ មំ ធារេថ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាសាមណេរ ១ ។

– តិត្ថិយោតិ មំ ធារេថ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាតិរ្ថិយ ១ ។

– តិត្ថិយសាវកោតិ មំ ធារេថ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាសាវកតិរ្ថិយ ១ ។

– អស្សមណោតិ មំ ធារេថ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាបុគ្គលមិនមែនជាសមណៈ ១ ។

– អសក្យបុត្តិយោតិ មំ ធារេថ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាបុគ្គលមិនមែនជាសក្យបុត្តិយ ១ ។

រួមត្រូវជាវេត្ថុបទ ២២ ប្រការ ។

កងវត្ថុបទ ២២ ប្រការនេះ អង្គ លាសិក្ខា កប្បំពោលលាតែវត្ថុបទណាមួយដែលខ្លួនចង់លា ហើយត្រូវថ្លែងវត្ថុបទណាមួយ ដែលខ្លួន

ស្រឡាញ់ ។ ឧបមាថា: បើលាព្រះពុទ្ធ អ្នកនោះឯង មានប្រាថ្នាចូលសាសនាដទៃ ត្រូវលាថា :

ពុទ្ធំ បច្ចក្ខាមិ, គិហីតិ មំ ធារេថ

ខ្ញុំសូមលាព្រះពុទ្ធ, សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ចាំទុកខ្ញុំថាជាគិហិ៍ ។ ពោលលាបែបនេះ ឈ្មោះថាដាច់ចាកភេទជាបព្វជិត ហើយថែមទាំងដាច់ចាកភេទជាពុទ្ធបរិស័ទទៀត ។

លោកអាចារ្យជាច្រើនពោលថា : " ប្រទេសយើងជាអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ពុំគួរពោលលា ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃទេ បើលោកអ្នកលានោះជាសាមណេរ លាត្រឹមតែ សិក្ខា, វិន័យ, ឧទ្ទេស វៀរលែងតែបាតិមោក្ខ ព្រោះសាមណេរគ្មាន ហើយបើទ្រទ្រង់ភេទជាគ្រហស្ថត្រូវសមាទានសីល ប៉ុន្តែបើនៅថ្វាយខ្លួនជាឧបាសក គឺពោលយកភេទជាឧបាសកវិញតែម្តង ពុំបាច់សមាទានសីលថែមទៀតក៏បាន ។

៣- ការលា

អ្នកលាសិក្ខា ត្រូវពោលឲ្យច្បាស់ កុំឲ្យច្រឡំកាល ដូចជាពោលថា ខ្ញុំនឹងលា (បច្ចក្ខិស្សំ) ខ្ញុំព្រះករុណានឹងជាគ្រហស្ថ (គិហីភវិស្សំ) ។ល។ មិនឈ្មោះថាលាសិក្ខាឡើយ ត្រូវលាជាសមានកាលថា : សិក្ខំ បច្ចក្ខាមិ ខ្ញុំលាសិក្ខា គិហីតិ មំ ធារេថ សូមព្រះករុណាទាំងឡាយចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាគ្រហស្ថ ។

៤-បយោគ

បយោគចែកជា ២ យ៉ាងគឺៈ កាយប្បយោគ ១ វចីបយោគ ១

កាយប្បយោគ គឺអ្នកលា គ្រាន់តែធ្វើកាយវិការឬផ្លាស់សំពត់កាសាយៈចេញ ស្លៀកដណ្ដប់ដូចគ្រហស្ថមិនរាប់ថាលាទេ លុះណាតែបញ្ចេញវាចាប្ដេជ្ញាខ្លួនឯង ជា វចីបយោគ ទើបឈ្មោះថាលា ។

៥-បុគ្គល

បុគ្គលអ្នកលាសិក្ខា មិនមែនជាមនុស្សឆ្កួត មិនក្រឡកចិត្ត មិនមានវេទនាគ្របសង្កត់ ទាំងបុគ្គលដទៃជាសាក្សីនោះមិនមែនជាសត្វ គឺជាមនុស្សដឹងខុសត្រូវ ហើយនៅចំពោះមុខគ្នាផង ។

៦-វិជាននៈ ការឲ្យដឹងច្បាស់

អ្នកលាសិក្ខា គប្បីប្រាប់អ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់អំពីការអផ្សុកចង់សឹកនឹងប្រាប់ភេទថ្មីដែលត្រូវផ្លាស់ ។

បើប្រកបដោយអង្គទាំង ៦ នោះហើយ ឈ្មោះថាការលាសិក្ខាចប់ត្រឹមនេះ អ្នកលាសិក្ខាគប្បីផ្លាស់ភេទជាឃរាវាសចុះ ។

បាលីគាថាសម្រាប់ទន្ទេញឲ្យងាយចាំ :

ចិត្តំ ខេត្តញ្ច កាលោ ច

បយោគោ បុគ្គលោ តថា

ចិជានន្តិ សិក្ខាយ

បច្ចក្ខានំ ឆន្ទក្ខិកំ

ការលាសិក្ខា ត្រូវប្រកបដោយអង្គ ៦ យ៉ាគឺ :

ចិត្ត ១, ខេត្ត ១, កាល ១

បយោគ ១, បុគ្គល១, វិជានន: ១ ។

តាមដែលធ្លាប់ដឹងត ៗ មកថា : ការលាសិក្ខាបទនេះ មាន បាលីសម្រាប់សូត្រថា:

ហរាយមានោ អដ្ដិយមានោ

ជិគុច្ឆមានោ គិហីតិ មំ ធារេថ .

ប្រែថា: ខ្ញុំព្រះករុណា នឿយណាយ ធុញទ្រាន់ខ្ពើមឆ្អើម (នឹងពុទ្ធសាសនាណាស់) សូមលោកម្ចាស់ចាំទុក នូវខ្ញុំព្រះ-ករុណាថាជាគ្រហស្ថចុះ ។

កាលពោលយ៉ាងនេះ: ពុំគួរទេ ព្រោះខ្លួននៅកាន់ពុទ្ធ-សាសនា ហើយប្រកាសថា ខ្លួនខ្ពើមឆ្អើម ធុញទ្រាន់ ពុទ្ធ-សាសនា ។ ដូច្នេះ គួរសិក្ខាកាមកុលបុត្រ សិក្សាតាមបាលីមាន ក្នុងគម្ពីរ កង្ខាវិតរណីដូចពោលខាងដើមរួចមកហើយ ។

ការផ្សាយមេត្តាគ្រប់ទិស

សព្វេ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ ក្នុងទិសបូព៌ សូមកុំឱ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្ដីសុខ ។

សព្វេ បុរត្ថិមាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសអាគ្នេយ៍ សូមកុំឱ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្ដីសុខ ។

សព្វេ ទក្ខិណាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ សត្វទាំងឡាយទាំងពួង(ដែលស្ថិតនៅ)ក្នុងទិសទក្សិណ សូមកុំឱ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្ដីសុខ ។

សព្វេ ទក្ខិណាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសនិរតី សូមកុំឱ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្ដីសុខ ។

សព្វេ បច្ឆិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសបស្ចិម សូមកុំឱ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្ដីសុខ ។

សព្វេ បច្ឆិមាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី

សូមកុំឱ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្តីសុខ ។

សព្វេ ឧត្តរាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសឧត្តរ សូមកុំឱ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្តីសុខ ។

សព្វេ ឧត្តរាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសឦសាន សូមកុំឱ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្តីសុខ ។

សព្វេ ឧបរិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសខាងលើ សូមកុំឱ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្តីសុខ ។

សព្វេ ហេដ្ឋិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសខាងក្រោម សូមកុំឱ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្តីសុខ ។

សព្វេ សត្តា អវេរា ហោន្តុ សត្វទាំងឡាយទាំងពួង សូមកុំឱ្យមានពៀរនឹងគ្នា ។

សុខិតា ហោន្តុ សូមឱ្យបានតែសេចក្តីសុខ

និទ្ទុក្ខា ហោន្តុ សូមឱ្យប្រាសចាកទុក្ខ

អព្យាបជ្ឈា ហោន្តុ សូមកុំឱ្យមានព្យាបាទនឹងគ្នា

អនីឃា ហោន្តុ សូមកុំឱ្យមានសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត

ទីឃាយុកា ហោន្តុ សូមឱ្យមានអាយុវែង

អរោគា ហោន្តុ សូមកុំឱ្យមានរោគ

សម្បត្តីហិ សមិជ្ឈន្តុ សូមឱ្យសម្រេចដោយសម្បត្តិទាំងឡាយ

សុខី អត្តានំ បរិហរន្តុ សូមរក្សានូវខ្លួនឱ្យនៅជាសុខតទៅ ។

ទុក្ខប្បត្តា ច និទ្ទុក្ខា
ភយប្បត្តា ច និព្ភយា
សោកប្បត្តា ច និស្សោកា
ហោន្តុ សព្វេបិ បាណិនោ

សត្វទាំងឡាយទាំងពួង ដែលដល់ហើយនូវសេចក្ដីទុក្ខ សូមឱ្យជាសត្វបាត់សេចក្ដីទុក្ខទៅ ដែលដល់ហើយនូវភ័យ សូមឱ្យជាសត្វបាត់ភ័យទៅ ដែលដល់ហើយនូវសេចក្ដីសោក សូមឱ្យជាសត្វបាត់សេចក្ដីសោកទៅ ។

ការផ្សាយសៀវភៅ នេះជា eBook បាន បង្កើតឡើងដោយ

មូលនិធិខ្មែរសម្រាប់ការសិក្សា និង ករុណាខ្មែរ

ដើម្បីបម្រើប្រយោជន៍ជាសាធារណៈ ដោយមិនគិតកម្រៃ

ស្កេន ជា eBook ដោយ **ម៉ាន ផាន្នី**

តុលា ឆ្នាំ ២០១៥

គាំទ្រដោយ កូនប្រុស ស្រី

លោក ស៊ី ដារា និងលោកស្រី សុន ដារី ព្រមទាំងលោកស្រី បុប្ផា ដឺឡូប៉ែស

ដើម្បី ឧទិសកុសល ដល់វិញ្ញាណក្ខន្ធ

លោកឪពុក សង្វារ ដឺ ឡូប៉ឺស និងលោកម្តាយ ឌិន សៅខុន

សូមអរគុណ

ខ្មៅ យុនសំរ៉ង

ប្រធាន

មូលនិធិខ្មែរសម្រាប់ការសិក្សា

www.elibraryofcambodia.org